Контрольный экземпляр

Массаш а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Шоатта, 1 ноябрь 1969 шу, № 131 (4763). Мах 2 кап.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхечарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

Арадуьйла 1923 шера дийнз

Советски Союза къахьегамхой! ЛакхагІа айе пятилетка ханал хьалха кхоачашъяр духьа лелаеча социалистически яхьа байракх! Коммунизм хьалъеча карагІдаьннача кердача толамашца накъагІоргда вай В. И. Ленин ваь 100 шу дизара!

(КПСС ЦК ТІалъехамашцара).

ШЕРА ТІЕХХЬАРА КВАРТАЛ

Ши бутт мара бисабац пятилетка дильагІа шу чакхдала. Цхьабакъда цу шин бетта лоархІам боккха ба, хІана аьлча укх шера план кхоачашъяри тІадоагІача шера вай ерригача промышленносто ритмично болх бара эша хьалаш вІаштІехьдахари царех тийша да. Советски наха дика кхетаду укх шера план а В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тІайча социалистически декхараш а толамца кхоачашдар коммунизм хьалъеча боаккха шерра керда гІа болга.

Толамца кхоачашъяьй пятилетка дьалагІча шера итт бетта план. Дерригача советски халкъаца цхьана кердача лагІа тІа яьннай вай республика промышленность а. Укх деношка газета тІа арабаьннача итт бетта план кхоачашъярах болча хоамо тешал ду Нохч-ГІалгІайчен болхлой класс хьинаре къахьегаш хилара а харарча шера плани ленински юбилей сийна тІайча социалистически декхараши толамца кхоачашдара по ший низ кхоберг ца хилара а.

Продукцена реализаци яреи дукхагІа йола керттера изделеш арахецарех итт бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй республика промышленносто. 1968 шера цу хана нийсача 10 процент дукхагІа хьиклий укх шера итт бетта валови продукци.

Лаьхача темпашца дегІадоагІа республика промышленноста керттера доакъош — мехкдаьтта доаккхеи газови, яйгеи кхачани промышленность, металлообработка. Къаьстта дика лоархІабаьб шоай планах мехкдаьтта доаккхараш. Укх шера хьалхарча квартале Іалама хьалаш хала хинадале а, итт бетта планал совгІа итташ эзараш тоннаш «Іаьржа дошув» деннад цар Даьхенна. Ши кІира совгІа ха я «Октябрьнефть» мехкдаьтта управлене промыслаша ноябрь бетта чотах мехкдаьтта доахи. Толамца кхоачашъяьй итт бетта план а шоай юбилейни декхараш а «Малгобекнефть», «Грознефть», «Сунжанефть» мехкдаьтта промыслови управленеша. Иштта хьалха латт «Электроприбори» «Нефтехимзапчасти» яхача заводий, Шерипова цІерагІа нефтемаслозаводе, дукхача кхыча предприятей коллективаш. ЧІоагІа лоархІаме да республика дукха а дукхагІйолча промышленни предприятеша къахьегама овсарле лакхъяреи продукцена дІабоала мах дохбареи задаш кхоачашъеш хилар. Шо торо хулийт мехки планал совгІа продукци яла а халкъа рузкъа кходе а.

Лоаща аьлча республикерча дукхагІйолча промышленни предприятей коллективаш чІоагІа дегаш урзтта къахьегаш я Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу дузача денна совгІат кийчдара а пятилетка дьалагІча шера план кхоачашъяра а. ХІара болхло, инженер, техник Ленински вахте а этта керда производствении котлоныш ахара оарцагІаьнная. ХІаьта вай толамаш кхы а дикагІа хила йиш йолаш а дар, нагахь сейна ерригача предприятеша ритмично болх а беш шоай производствении планаш кхоачашъеш хилча. Вайна халахете а, из долеш дац. Итташ предприятеш я республике итт бетта задаеш кхоачаш ца еш а дикка пачхьалкхен декхар тІадесе я. Цхьайолча предприятеша арахепа продукци хила ма езара яц, хІаьта цуьнга дІабода мах планах лаьрхІачул лакхагІа ба.

Бахьан малагІа да? Боахамий кулгалхошеи партийни организацешеи пачхьалкхен план кхоачашъяра гІулакх тесса лелалар, къахьегамен технологически дисциплина телхар, къахьегам леркіа вІаштІехьа ца баккдар, наха юкъе бу политически болх мелбалийтар да. Цхьабакъда бахьанаш моллагІча тайпара дале, гІулакх шийта дита йиш яц. Боахамашта керте латтараш, партийни профсоюзни организацеш декхарийла я предприятеш тІехьайисарл бахьанаш кІоаргга довза, цар коллективашта болх тоабе новкъостал де. Де дезар да лаьрра сиха лахар, производстве йоагІаш йола порядок оттаяр, коллективо лакха овсарле болаш къахьегара эша хьалаш Іалашдар, продукце дикал лакхъелга вІаштІехьдаккхар.

Производства эффективность лакхъяра керттера дешаш къастадеш, тІара болхлочо шийна низ ца кхобеш къахьегаргдола гІулакх вІаштІехьдаккха деза коммунисташа. Из дуларгда нагахь сайна уж ленински юбилей сийна ийржеча дахе хьалха хуле. ХІара къахьегамхо юкъерза веза цу яхье. Мамогга шерагІа йоаржле еза хьалха латтарий опыт. Цар творчески къахьегама хозие дІайовзийта еза. Цунца цхьана хоадам боллаш къовсам лоаттабе беза дер дайнарашца, прогульщикашца, саккат долаш продукци арахецарашца. Халахете а, из тайпа нах цхьайолча предприятешка хІанз а болаш ба.

Вай керттерча проблемашта юкъе эгара лоархІамегІа йола моттиг дІалоац къахьегама овсарле лакхъяра дешаша. Боккъал дар аьлча кІезига балхаш дац вай из проблема къоастаяра. Цхьабакъда республика цхьайолча предприятешка къахьегама овсарлел сихагІа дегІадоагІа алапи. Цудухьа дакиа технически прогресса боакхо е декхарийла я партийни организацеш, Іилманеи техниканеи карагІаьнна кердадареш шерра юкъедаьха деза производствана, производства культура лакхъе еза, лоаща аьлча къахьегама овсарле лакхъяра мел эшар Іалашде деза.

Пятилетка дьалагІча шера план кхоачашъяра гІулакх вай хІара болхлочо хьегача къих тийша да. Цудухьа каст-каста вІашти тІахьожам лоаттабе беза къахьегамхоша юбилейни декхараш кхоачаш мишта ду хьожаш, тІара болхлочо, хІара коллективо уж кхоачашделга Іалаш а деш.

Партийни организацеша шоай лоархІаме декхар лархІа деза В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъаяхара коллективаш оарцагІоахилга, шерагІа йоаржле еза юбилейни яхь. ХІара болхлочун дег чу тоссале деза парте Октябрьски тІахьехами дешаш:

— Советски Союза къахьегамхой! ЛакхагІа айе пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра яьржача социалистически яхьа байракх. Коммунизм хьалъеча доахача кердача толамашца накъагІоргда вай В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна.

Хьинар айдена къахьег Октябра дезача цІейна накъабоагІача крекинг-завода № 13-14 йолча установка технологаша. Пятилетка хьалхарча диъ шера план ханал дукха а хьалха 22-ча октябре кхоачашъяьй цар. ТІадоагІача шера чотах хІанзлехьа арахийца продукци бІаьш эзараш сомий мах а я. КарагІдаьннечох кхоачамбаь Іеш оамал яц установка коллектива. Укх шера хьалхарча цхьайтта бетта задани 6-ча ноябре кхоачашъе лерхІ ца. ТІагІертта къовсам лоаттабу цар арахецача продукцега дІабода мах лохбара а. Из бехьан долаш укх шера пачхьалкхено кхоадаъ 140 эзар сом. Хьинаре къахьег технологаша ий. Геращенкос, Зайцевас, Гринченкос, кхыяр.

СУРТА ТІА: оператора гІонча И. Геращенко, слесарь В. Кондратенко, оператора гІонча Н. Зайцева, оператор И. Гринченко.

М. Ильяса сурт.

КПЧ ЦК ПРЕЗИДИУМА ЗАСЕДАНИ

ПРАГА, 30 октябрь. (ТАСС). Селхан Праге хилар КПЧ ЦК президиума заседани, ЧССР партийно-правительственни делегаци официальни визитах Советски Союзе хиларах дувцаш цига къамаьл дир КПЧ ЦК Хьалхарча секретара Г. Гусака.

ЧТК агентствас беча хоамах Г. Гусака белгалдаьккхар вІашти тешарен вежарий гІулакхашцен уйла йола переговораш кийчача хана керттера декхараш къовсталарех чехословацко-советски отношенеш масса а оагІорахьа дІахо дегІалкхаре шоакъер хьекъехьара уйлаш цІаш хилар.

КПЧ ЦК Президиумо чехословацки делегаца баь болх бакъа нийса а лаьрхІар шега а бир. Цхьана аьлча чехословацко-советски переговорий итогий боккха мах а бир.

Переговораша цІаьнха а тешал дир Чехословакии Советски Союзе общественни строй цаІ хиларца, марксистско-ленински идеологи де дагалаттараш, хьашташ цаІаш хиларца дувзадена дола вежарашха мехкаш хилар. Цу переговораша тешал ду цхьана цІий Іоухийташ чІоагІдаьл Сийлахь - боккхата Октябра, дийлен традицей юкъарча революционни къовсама ларда тІа дегІадоагІаш дола чехословацко-советски доттагІал фунагІа гІаккачарах лохаогдоаш хилара, хьахьеккар цун вахара низ.

КПЧ ЦК Президиума белгалдаьккхар вІашти гешара, новкъостацха вІашти гІодара, хьалламара, боккха интернациональни барт цхьоагІо хилара ларда тІа латта чехословацко-советски отношенеш дІахо а чІоарьлара новкъа баьккха боккха гІа хилар. Уж политически, общественни, экономически вахара масса а доакъошка шин мехка юкъе вІашти леладу гІулакхаш чІоагІдара юкъе лоаца лоархІаме дакъа а да. Чехословаке йолаш йола еррига халонаш дІаяхаран чехословацки социалистически общество дІахо а толамца дегІайоалаяра эша хьалаш хьадараш Советски Союзо деш долла доккха интернациональни новкъостал а да.

КПЧ ЦК Президиумо раьза хинна тІаийцар советски наха Советски Союзе йолча хана чехословацки партийно-пачхьалкхен делегаци безаме тІаэцаро, вежарашха хьоашал даро. Чехословацки халкъаша шийр доттагІален уйлаш хиларах баь ховш а.

Делегаце итогаш политически консолидаце процесс сихъеча, КПЧ ЦК мартовски, майски, сентябрьски пленумий дийи кхоачашъеча, Советски Союзацара традиционни интернациональни бувзамаш юламеттаоттадеча а дегІадоладеча а юкъе лоаща дикка доккха дакъа да.

Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 52 шу дуеаш хиларца дувзадена КПЧ ЦК Президиум кхайк беррига коммунисташка, партийни организацешкеи организацешкеи, хІаьта иштта Къаман фронта ерригача организацешка къахьегамхошта интернациональни кхетам балара. ЧССР делегаци визитах СССР-е йолча хана кулгаш язъяьча документий ларда тІа чехословацки советски халкъашта юкъера доттагІал дегІадоаладара цар шоай беррига низ тІабахийтара тІахьехаш.

ЧССР ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАСЕДАНИ

ПРАГА, 30 октябрь. (ТАСС). Праге ЧССР правительства заседани хилар цун председатела О. Черника хьалхие а лелаеш.

Правительства йийцар партийно-правительственни делегаце Советски Союзе аьча визита результаташ.

ЧТК агентства хоам беш цхьалхара, ЧССР правительства белгалдаьккхар чехословацки делегаце аь визити советски кулгалхошца ьс яьа переговорий результатари шера мехка вІашти лелаяча традиционни вежарашхен долча гІулакхашта юкъе лоаща аккхадакъа хилар, цар вІашти леладу гІулакхаш дегІадоаладарна лоархІаме этап хилар.

Правительства боккха мах бер Чехословакиеи Советски Союзеи юкъе латта политически, экономически, культурни гІулакхаш шердара йоккхий торонаш хьаеллаш долча шина мехка юкъера отношенеш дІахо а масса оагІорахьа дегІайоаллаяра хьакъехьера уйлаш йиза цаІаш хилар переговораша чІоагІдара.

Правительства дикъьала бийцар Советски Эскаро Чехословакии мукъадаьккха 25 шу дизар белгалдоаккхаргдолаш советско - чехословацки отношенеи боарам лакха хилар, шина а мехка масса оагІорахьарен айхха цхьоагІо хилар, хьаькоккхаргдолча доттагІалех, вІашти гІулакхаш лелаларах, вІашти новкъостал дарах оттадаьча кердача Договора кулгаш язде шинна а делегаце аь решени.

Правительства къаьстта лоархІам бу ЧССР-ан СССР-ан юкъе вІашти деш дола экономически Іилма - технически гІулакхаш масса а оагІорахьера кІоаргдарах йолча переговорий результатий а.

ДукхагІа мерза даараш хилийтара

Вай республике баьча наха дика йовзаш цар чІоагІа хоатташ я Грозненски кондитерски фабрика болхлоша арахеца тайптайпара кондитерски изделеш: пряникаш, печенеш, кхыйола продукци. Фабрика болхлоша дика совгІат кийчдаьд Октябра дезача цІейна а. Продукцена реализации яра 10 бетта план ханал 4 ди хьалха кхоачашъяьй цар. Планал совгІа торгови организацешка дІакхаьчай 32 эзар сома мах а продукци. Социалистически яхье хьалха латт нов. Павловас кулгалдеча карамельни цеха коллектив. Цо кхы а хьалха кхоачашъяьй пачхьалкхен плани тІайча социалистически декхараши.

З. ДОШУХАНОВА.

РСФСР ЦСУ ХОАМ

БІУБЕННА ГІА БОАХ

РСФСР промышленносто 1969 шера 9 бетта пачхьалкхен план кхоачашъяра итогаш

Российски Федераце болхлоша, йоах РСФСР Министрий Советерча Центральни статистически управлене хоам тІа В. И. Ленин ваь 100 шу дизара баха боагІача тайпара накъабахара яхье а баьнна, ийс беттен кхоалагІча кварталеи план тІехкхоачашъяьй продукцена реализаци яраи дукхагІа йола изделеш хьаран. ДІадахача шера укх хана нийсача дукхагІа яьккха промышленни продукци 6,7 процент хилар.

Промышленноста лоархІамегІарча доакъоша хьаль продукци дукхагІа хилай: электроэнергетика — 10 процент, йоагоча хІамин промышленность — 4 процент, Іаьржеи сийрдеи бесаш дола металлурги — 5 процент, химически мехкдаьтта химически промышленность — 10 процент, машиностроени металлообработка — 12 процент, хьун, хьу чакхйоаха, целлюлозно - кахьата промышленность — 2 процент, гІишлой материалий промышленность — 4 процент, айга промышленность — 5 процент, кхачан промышленность — 3 процент. Культурно - бытовой цІагІарча бохаман гІулакхашта лаьрдІа товараш — 12 процент дукхагІа хьадаьд.

Сентябрь бутт беш планированен экономически стимулированен кердача системагІа болх беш 21,3 эзар промышленни предприяти хинний. Цар хьаьй ерригача промышленни продукцех 85 процент, 90 совгІа процент пайда баьб.

Ийс бетта продукцена реализаци яра план дукхагІа йолча автономни республикай, крайй, областий промышленносто кхоачашъяьй.

Республикаш планал совгІа 6,6 миллион тонн кІор баьккхаб, 49 эзар тонн болат лоладаьд, 57 эзар тонн болата турбаш хьаяьй, 804 эзар тонн аьшка руда даьккхад, хьаьй 63 миллион сома мах а прибораш, автоматизаци вычислительни техникан средстваш, 2,5 эзар автомобиль, 19 миллион квадратни метр боамбекаьхата кІадаш, 26,4 эзар радиоприемники радиолеи, 27,5 эзар телевизор, 10,6 эзар бараккъаш лутта машинаш, дукха кхыйола продукци.

Тоаденнад предприятей технико - экономически хьонхамаш. Промышленностера къахьегама овсарле дІадахача шера 9 беттаца нийсачча 5 процент лакхъеннай. Къахьегама овсарле лакхъяра чотах ерриға йоаккхаш йола продукци 76 процент дукхагІа хиннай.

Промышленносто баь пайда вІаший нийсдеча маьхаца лоархІаш дІадахача шера цу хананца нийсбача 10 процент лакхбенниаб.

Промышленность бІарча хьалийча план кхоачашъяьле а, белгалдоаккх РСФСР ЦСУ хоама тІа, дукхача предприятеша задаеш кхоачашъяьян продукци яккхари цуна реализаци яраш, накопленешта. Ийс бетта план кІезиг-дукха кхоачаш ца ен йийсай газ яккхара, кийча прокат, минеральни удобренеш, серни кислота, каустически кальцинированни сода, перемени тока электродвигателаш, мехкдаьтта аппаратура, шуль яхуха вагонаш, ковртолаш йоаха комбайнаш хьаяра, гІиреьшка йоаха хьу яккхара, цемент, вІашагІйоалла аьшкабетон, кирпичк, акпаш, гаташ, даьрош, чухнахьа дукхаду палата бараккъаш хьадара, духх даккхара, продукце цхьадола кхы тайпаш хьадара.

Къаьст-къаьстача предприятеша мехкал а проектни мощносташ каралдахара гІулахида. Дукхача предприятешка дІаухийташ йола йоаго хІамен электроэнергии оттадаьча боарамел тІехьювл.

Халкъа боахама дерригача доакъошка Іилма-технически прогресс сихъергйола мероприятеш чакхъяьхай. Цхьабакъда, РСФСР дукхача министерствашца йиза кхоачашъяьяц Іилма - тохкама балхий а Іилманеи техниканеи карагІдаьннараш халкъа боахама юкъеккхахьара а 9 бетта план.

9 бетта халкъа боахама юкъейяхьай 1,3 миллион гаргга изобретении рационализаторски предложении. Цо йиш хулийтаргья хІара шера миллиард совгІа сом ахча кходе.

(ТАСС).

ЛОАЦБУ МЕХКДАЬТТАГА БОДА НИКЪ

Лакхача къахьегама толамашца чакхбьяккхаб октябрь бутт ленински вахте латтача «Горскнефть» НПУ кІоарга бурув деттача контора коллективо. Бурув токара бетта задани дешал кІира хьалха кхоачашъяьй цо. Укх шера цахаддаш социалистически яхье хьалха латтача бурув деттача мастера Г. А. Доронина кулгалдеча бригаде хІанзалехьа планал совгІа техад 150 метр бурув. Иштта дика къахьегаш я бурув деттача мастера Н. Д. Гусакова кулгалдеча бригада коллектив а.

А. СТРЕГУНОВА,
«Горскнефть» НПУ кІоарга бурув деттача контора плановни отдела экономист.

Дунай тІарча Аьшка КоалаІарий районе Советски Союза новкъосталца дунен тІа йоккхагІчарех йола 2000 мегаватт низ бола гидроэлектростанци кемаш лела системеи толаме хьалъеш боаж югославски румынски гІалхлошъераш. ГІирсаш хьалдаь дьинадула тІехьагІа шийтайларчен сихачен хиш районе гІолла 4-за дукхагІа лелалургда кемаш. Дунай тІа гІолла лелача кемай капитанашеи командашеи наргІата доккха са доаккхаргда — Аьшка КоалаІараша кІалак хилара кхерам кхы тІатувсаргбац царна.

СУРТА ТІА: хьалъеш латтача плотинага хьожаш ба туристаш.

ТАНЮГ — ТАСС сурт.

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНИ

Селхан КПСС Нохч-ГІалгІайн обкома политически просвещене ЦІагІа областной партийни организаце актива собрани хилар.

Из тьайийллар КПСС Нохч-ГІалгІайн обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

«Республика социалистически доалахьен хьалеха из лораяра гІулакх тоадара де деларегн» доклад йир КПСС обкома секретара М. А. Дорохова.

Прения къамаьлаш дир КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара Н. Ф. Осипенкос, республика прокурора К. Д. Бурмистрова, КПСС Шейла райкома хьалхарча секретара А. Ч. Осиева, Нохч-ГІалгІайн АССР Лаккхечарча суда председателя М. А. Кузнецова, Нохч-ГІалгІайн респотребсоюза председатела М. А. Мамиева, Грозненски городской халкъа тІахьожама комитета председатела И. Д. Зинурьева, «Грозхимнефтестрой» треста парткома секретара А. Я. Калонас, республика МВД министра заместителя И. И. Гусенина, Грозненски головной дулткомбината парткома секретара А. С. Макарьева.

Актива собрани йоаллаш къамаьл дир КПСС Нохч-ГІалгІайн обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

Актива собрание ше тІаийцача шеррача сецам тІа даьза даргдоацаш лаьрхІар: социалистически доалахье лораяра гІулакх дІахо тоадара, растраташцеи лечкъорашцеи лоаттабу къовсам чІоагІбеш КПСС горкомаша, райкомаша, юкхьанцарча партийни организацеша, горрайисполкомаша, министерстваш, ведомствай организацей, предприятей, колхозийи совхозийи кулгалхоша кхы тІа а мероприятеш чакхйоахилга, цуназ шоай лоархІаме политически декхар а лоархІаш.

ХІара предприяте, организаце, гІишлоне, совхозе, колхозе Іалашде деза материальни ценносташ йоагІача тайпара лораелга а цар учет лелаелга а, контрольно - ревизионни балха боарам лакха лоаттабелга. Тоаде деза кадрий хьалоржагеи балхаш тІа дІанийсъелгеи, къаьстта а материальни бехктокхамерча гІулакхаш тІа, хІанааш лечкъаяра аьтту беш дола дерригга бахьанаш хьалаши дІадаха деза. ХІара болхлочун, къаьстта кулгалхочун материальни ценносташи ахчан средствашци лораяра хкомбеш дІаахийтарахи бола бехктокхам лакхбе беза. Партийни актива собрание КПСС горкомашти райкомашти, юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта, боахама кулгалхошта могадеьа къахьегамхой социалистически доалахьенца коммунистически гІулакхаш лелалергдолча уйлашца хьалхебаре къаьстта уйла тІайохийталга халкъа дружинай, новкъостий судий, халкъа тІахьожама постий, болх тоабелга, социалистически доалахье лораяра халкъа рузкъа лечкъаларшеи доадаршеи мацар хургбоаш хьал оттадара чІоаттабеча къовсама республика къахьегамхой шерра юкъеозар Іалашделга. Цоцам тІа КПСС горкомашти райкомашти, ВЛКСМ обкома, облсовпрофа могадаьа халкъа рузкъа лораделга Іалашдара дакъе юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацей балха боарам айбелга, халкъа рузкъа лораяра лоаттабеча къовсаме, цар деналп инициативеи лакхъелга. Халкъа тІахьожама органаш декхарийла я социалистически доалахье лоралга Іалашде, хІамаш лечкъаярка, хауртат доцаш лелаярца къовсам лоаттабара дакъе партеи правительстван ения указанеш моттигашка кхоачашмишта ю хьожаш деши гІахьожам лоаттабе.

Чурча гІулакхий министерства, прокуратура, суда органашта тІадула социалистически доалахьена тІаккуьдарий дуломашца лоаттабу къовсам дІахо чІоагІбар Іалашделга, цу категорей болча хьалха зешаш шоай ханаахьеи дикен тоаккхта а кушалга а, бехкебараш законах боагІача тайпара беки белга, дак ве низза юхаметтаоттаделга. Преступленеш аьча предприятешка, организацешка, колхозашка, совхозашка, суда каст-каста шоадий сессеш елга.

Республиканськи моттигерчей газетий редакцешта, радиовещанен телевиденен комитета могадолда социалистически доалахье лораелга Іалашдарах йола материалаш дукхагІа келаетта.

Партийни актива собрание хьахьайкадир В. И. Ленин ваь бІаь шу дизаре кийчлеш республика партийни, советски, профсоюзни, комсомольски, административни органаша, предприятей учрежденей организацей колхозий, совхозий коллективашта, советски наха керда айденнача политически производствени хьинарах пайда эцаргхиларах а социалистически доалахье лораяра декхараш кхоачашделга Іалашдергхиларах а ше дот тийша хилар.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ЦА ХИЛА А ЙИШ ЯР...

ЗАВОДСКОЙ КОНФЕРЕНЦЕРА

БЕРРИГА шозй низ тlа а баьхйта В. И. Ленин вань 100 шу дизара сийна тlаийна социалистически декхарш кхоачашдеш ба «Красный молот» заводан машинашьераш. Шерра йоаржаьйй завода профсоюзийн партийнин организацеша цу дезача шlей сийна социалистически яхь. Яхье баьнначи къахьегамхой хьинар, гоилал, денал хьахьокх «Юбилейна долча къахьегама совгlатийн книжка» тlа даьча йозанш. Дукха да уж. Кlира цкъа кхьа итоташ ю цехашка, кlаьта котбаьлларашта «Ленински къахьегама вахта ударника» яха карара каре чела вымпел лу.

Къаьстта шераелар заводе социалистически ахь КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, Министрий Совето, ВЦСПС юбилейни яхье котъаьлнача коллективашта Юбилейни грамотен «За доблестный труд» яха медали яла оттайнча гlоне. Вlаьш красномолотовцаш из совгlат даккхара ьяржача яхьа юкъебахаб. Дика беркат даьннад болхлой боламах. Продукцеца реализаци ярийс бетта задани 101,9 процент кхоачаш а еш планал совгlа бlаьш ваараш сома маьха продукци дlаяхьийтай завода коллективо. Дlадахача шерага диллача ялх процент дукхагlа я реализаци яь продукци.

Дезача денна сийленца накъдахара новкъарле ец мел дар вlадиккхар — керттерча даькъа из да хlана коммунисташ де гlертар.

Кхоачамбоацераш дукхагlа уйла тlайохийташ дар укх леноика киннача завода партийни организаце 5 конференце коммунисташа дах къамаьлаш а. Балха овсарле лакхъяра чlоагlа lатта прогулаш. Укх шера дукхагlа аьй уж соахкарчуя. Цулухьа болхлой алапи къахьегама овсарлел 4 процент дукхагlа лакхдаьннад. Шоаз лийцад парткомо заводе технически прогресс дегlайоалаяра дош. Белгалде доагlа, цу хьакъехь коммунисташта кардгlаьннараш дукха долга, 12 Т яхача кердача насеса конструкци вlашагlъехлай, газа лоха температурни сепараци ю блокаш кхелла карадерзадаьд, кхыйола мероприятеш вlаштlехьъяьхай. Технически прогресс дегlайоалаяча дика дакъа лоац завода рационализатораша. Цар еннача 356 рацпредложене 138,2 эзар сом кхоадаьд. 133 рационализатора юкъе къаьстта белгалбаьннаб коммунисташ У. Мулычанка, В. Капустьянова, А. Бартынева, кхыбараш.

Докладчика парткома секретара В. М. Шейнина а пренеех къамаьлаш даьча коммунисташа З. С. Багирова, Н. Ф. Рогачева, Н. К. Коменкова, А. М. Негинске, Н. Ф. Войцицке, А. В. Буганова, кхыбараш а белгалдир парткомо ше лелла бу болх цехови партийни организацешкеи партгруппашкеи гlолла белга, коммунистий авангардни доарлlам лакхбара, уж балхаш тlа дlанийсбара, цар кхоалла айзара цо йоакхе ерга. Хlана 727 коммунист юкъе а воагlаш 28 цехови партийни организаци я заводе. Цхьабакъда еррига партийни организацей денал айде низ дlакхаьчабац парткома.

Эсала вlаштlехьбаьккхаб партийни болх № 15 йолча цеха партийни организаце, цкъа парткоме лийлад из дош, цхьабакъда хувнадена хlама дац.

Щенхаштарча кхоачамбоацарех цаl да собранешка тlайнна решенеш коммунисташа кхоачаш миштта я хьожаш тlахьежам доттабара гlулакх мелдаьлийтар. Масала, гойтара агитаци заводе толара дош лийлад парткомо. Цхьабакъда заводе № 3 йолча цеха партийни организаце мара кхоачаньлии из решене.

Комсомола партийни кулгалдеш парткомо цхьабола болх баьб. Завода дукхача цехий партийни организацеша бюро ладийгlад комсомольски организацей секретарий отчетага, цар болх тоабара аьш новкъостал даьд. Завода дукхача кагирхоша хьалольцад № 6 йолча цеха токара Г. Беззенкой почин. Цхьа бlаь совгlа комсомольцо пятилетка В. И. Ленин ваь 100 шу дуда ди тlайтвачаш кхоачашьедекхараш тlабийдад Комсомола комитета инициативах кагирхой технически творчества хьажар-йипъере дlайолаечнад.

Отчетни шера КПСС членалла дlанийцача 30 саьтах 80 процент керттерча профессей болхлой ба. Церех ийс саг комсомола рекомендацех хьайийрав. Балха дика тоадаш доакха хьинар дола нах ба уж, берригаш а дена багlа. Завода партийни организаце цхи бlаь совгlа къона коммунист ва. Къоначи коммунисташца беча кхетама балха юкъе нийслуча кхоачамбоацарех лийцар № 13 йолча цеха парторганизаце секретара В. С. Багирова.

— Бокъонца терко ца яй, — аьлар цо къоначи коммунистий, цар идейни боарам лакхбара, цар гlулакхашта тlахьожам доттабац.

КПСС Устава декхараш цхьаболча коммунисташа дизза кхоачашдеш ца хилар белгалдаьккхар № 16 йолча цеха мастера Н. Ф. Рогачева. Партийни дисциплина телхаярах тхьаь ötу гарга коммуниста партийни взыскани оний. Эттара хьалха партийни группе цехови партийни организаце кхетам ца коммунистий, цlанно чlоагlлу. Цулухьа даим коммуниста беххтокхам лакхбеш хила еза партийни организаци.

Цу хьакъехь дукха да парткомо де дезаш.

Коммунистийта кхетам балара, цар политически сакхетам лакхбара чlоагlа доархlам болаш а партийни дешара занятеш.

Партийни дешара занятеш вlаштlехьъяхарах цага нийсалу кхоачамбоацарах дlадахадаш чlоагlа терхам тlабахийтар конференце. Цо шу, йоахар съамаьлаш деш хиннараца, Ленински дешара шу аьле белгалдоакх. Хlаьта из паркесан — ленинизм кlоаргга lомаяра оша хьалаш lалашде деза партийни организаце. Хlара коммунистагара хьалха доза цо ший идейно-теоретически боарам лакхбар. Халахете а занятеш дlайоалаяш дукха кхоачамбоацараш хиннад уххаза: занятеш тlехьайоахаш моттигаш хилпай. №№ 11, 5, 12 йолча цехашка, политически экономи lомадеча семинарий далувгlараша насене а уттаеьяш конспекташ. КПСС райкоме ешача лекторашка далувгlа вац.

Идеологически болх чlоагlбарца цхьана партийни организацеш завода кулгалхошел къаьстта терхале дезаш гlулакх да болхлой кадраш экономически кхетам дугта.

Кlезигагlа доархlам болаш дац мастераша кхетам балара, цар доархlам лакхбара дош а. Чулоацам болаш дар шу хьакъехь № 16 йолча цеха мастера Н. Ф. Рогачева даь къамаьл. Цхьаннахьа дешаш а воацаш 47 мастер ва заводе болх беш, аьлар цо. Цхьайолцара образовани мара йоацаш ба уж. Дlахо йодача хана технически, экономически, политически кийчов дешаш мастераш аттестаци ейта еза парткомо а завода управлене а. Из дlадех хlанзарча зама.

Чlоагlа теркам тlабахийта дийшар конференце заводе массово-политически болх тоабара дешаех а. Цига белгалдир политинформаторий, агитаторий, лекторий политически балха чулоацам тоабара, цар говза лакхъяра де дезараш.

С. БЕРДОВ.

ГОРСОВЕТА СЕССИ

Самардийнахь Малгlабика къахьегамхой депутатий городской Совета сесси хилар. Малгlабика горисполкома председателалла депутат Б. М. Бузуртанов хержав.

Горкома пленум

Самардийнахь КПСС Малгlабика горкома XI пленум хилар.

«В. И. Ленина 100 шу дизара доагlача бесса ваьъдарах КПСС ЦК бáь сецам района къахьегамхоша кхоачашбарах» доклад бир КПСС Малгlабика горкома хьалхарча секретара Д. П. Саньков.

Организационни дош дийцар пленумо. Горисполкома председателалла харжарца дувзаденна КПСС горкома шоллагlча секретара декхарех Б. М. Бузуртанов мукъавалийтар пленумо, КПСС горкома шоллагlча секретаралла хержар парте горкома пропаганди агитацей отдела заведующи А. Х. Барахоев.

Кхьча балха вахийтарца дувзаденна КПСС горкома секретара декхарех В. И. Воронкин мукъавалийтар пленумо. КПСС горкома секретаралла хержар парте горкома промышленно - транспортни отдела заведующи В. С. Дьячков.

Б. ИЛЬМИЕВ,
КПСС обкома инструктор.

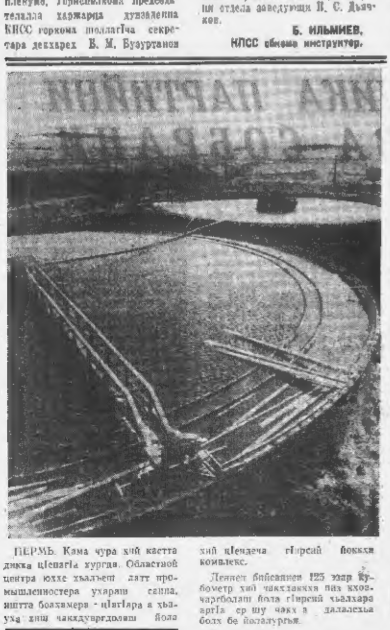

ПЕРМЬ. Кама чура хий кастта дикка цlенагlа хургда. Областной центра юххе хьалъеш латт промышленностера ухараш санна, миштта бояхмера - цlагlара а хьаухал хиш чакхдувргдолаш йола хий цlендеча гlирсий йоккха комплекс.

Деннет бийсаннех 125 эзар кубометр хий чаккхаяхха йиз кхоачарболаш йола гlирсий хьалхара аргlа ер шу чакх а далалехьа болх бе йолалургья.

СУРТА ТlА: хьалдеш латта хий цlендергдола гlирсаш.

Е. Загуляева сурт.
ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
2-гlа агl., 1 ноябрь, 1969 шу.

ПРАГЕРА КХЬЧА МЕХКАШЦАРЧА ГlУЛАКХИЙ МИНИСТРИЙ СОВЕЩАНИ

ПРАГА. 30 октябрь. (ТАСС). Тахан Праге хьайийлайр йукъа социалистически кхайкорала кулгаш ди хьаьча социалистически пачхьалкхаш — Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика, Румыне Социалистически Республика, Советски Социалистически Республикий Союза, Чехословацки Социалистически Республика кхьча мехкашцарча гlулакхий министрий совещани.

Совещани ю европейски кхьара совещани яра еча кийчонца дуда вадлиц цхьадола дешаш дувлара.

«КЪИЛБАСЕДЕРА ДАЬРИ» — ЭКСПОРТЕ

Дев делабера гонаха дакъе кагарна дукха за къахкерй деш цlи хеза ба Коми - Пермяцки гоазичаш, Героев Кудымкаре — Коми - Пермяцки къамин округа столица — укх массехк шера массалдара поставщик.

Округа кхашка кхьбаь тlехлийка дена хьоаса Кудымкарески льноводера Польше, Чехословаке, Японе кхухьийт. Кудымкарски льносемстанце дацъе доац «къилбаседерча даьре» фу экспорте кхухьийтача.

Нина ГЛАДИЛИНСКАЯ.
(АПН).

ТАЛДЕ РУЗКЪАШ

Йоккха Талды азача ший тейпарча моттигера кlора дlайсаш, хьалхагlо а даьча доархlамех, 1,2 миллиард тонн а. Из моттиг хьайийлад Кузбассуглегеологи треста геологаша. Кlор башха кlоарга баллац.—Шерьа дерхlача предприяте цнз—шера 18—24 миллион тонн. Хlанз Кузбасса еррагача кlора лоьвераша шера 25 миллион тонн кlор боаккх.

Керда хьайийлача моттигаца ювзаенна йола материалаш СССР ВДНХ-е хьокха оттае дерхl.

Владимир МЫТАРЕВ.
(АПН).

СЕЛХАНИ ТАХАНИ

Доккхай хувнамаш да укх тlехьарча цхьа-шан шера лаьмна районий боахамашка хиннараш. Дукхача шераша дукха, шурий а дийлар кхабара хьесалхар цу боахамий хьаланашка из гlулакх найлача ца хилар. Лоамаш доадагара йоаккха шура кlезига яр. Цулухьа лаьрхlар цу боахамашка дукхьал дулла дола хьайбаш леладе. Из гlулакх дlадоладаьд Веденна района боахамашка 1968 шера.

Моллагlча керде дlадолалаьча хlамаша санна шой тайпара халонаш дукхьалъяьхар цу гlулакха а. Цхьабакъда дукха хьайбаш лелаелга дукхал а пайдане гlа лолта а хьалха ше леш хиина из дlакъа пайда луш хилийта цу гlулакхо торо кулийтаргlолга а хьахокх укх шо шу гарга болча лаьа lоалаьа опыте. Из махкара доахара а из пайдане хlамах хьежара а бакъахьа хургда цхьа боахам хьо а йиза техача.

Хьалхаргья вай Орджоникидзе цlерагlара колхоз. Из шераврийта юкъейолальча хьалхарча шерашца нийсача дикке тоалинах цу боахама гlулакх укх шера. Района боахамашка пачхьалкхера хьайбай продукци йохкача юкъе доархlаме моттиг хlаьош Орджоникидзе цlерагlча колхоза хьайбаш лелaдерашa. Миттa, нагахьa саннa района дерригача боахамашка пачхьалкхера укх шера дехка дулх 3511 центнер хиннадаь, Орджоникидзе колхозо дехкар 466 центнер хиннад. Цул совгlа дlадахача шеранул майсса ах кlезигагlа да хьаара а хиначи бахьанех а укх шера дlа хьайбаш.

Цу хьакъехь колхоза керттерча зоотехника дувц:

— Хьалха йургийна доахан кхабача хана, цхьай кхоношцара кхоастадаь лелаяра. Хlана саьа даьрхlар lаьсий ниха, дегlа чlоагlдоллаша уж воаншца дита. Цу гlулакха тоае йийзар дахкаь доахая чудоахка помещенеш а. Хlара lатта къаьст-къаьста клеткаш е йийзар. Цу гlулакхо торо кулийтар цхьа lаттах цаl - цай lаса а дакхаш, доккхох цхьаккха а ца даккхаш йола моттигаш ца нийсъялийта. Цу тайпара кхоаба lаьсий дегlа чlоагlделча (цар яхх бутт баьннечул тlехьагlа) дика дlадохийт доахашка. Хlаьта цаьа кхь тlа а тайп-тайпара доакъар тlа концентрат а йолаш. Цудухьа уж сиха дегlаdоагlа. Масала, оццагlа долча кагийча доахах хlаранена дийнахьа бусе тlаккхета дулх юкъера лаьрхlача 820 грамм хул, цхьай шерага кхачанза долчаоа тlаккхета дулх 600 граммал совгlа доал. Хlаьта кагийча доахашна дулх тlаккхетара вlал 500 граммм мара яц. Иштта дехаре торо хургьяр боахама хьайбаш леладерий пачхьалкхенга дулх доахкара ийс бетта план, белгалдаьчча тайпара, гаьна хьалха кхоачашде.

Цхьаькха а дика гlулакх дlадолаьд боахаме. Деттача доахангара йоаккхача шурех нахча йоакх. Укх шера дlадолаьд из гlулакх. Цхьабакъда цох боахама боала пайда бокхаь ба. Хlанзалехьа 7,5 эзар сом маьла шоаш хьаьк нехча еххаь йоахкаь.

Хьайбаш леладера гlулакх товдара йокха пайда баьннаб доакъар lалашдела цlаккха на хиннача тайпара тоадараш а. Укх шеррална дерриге доакъар из хьанийчадаьчча вlашкатохар. Хlаьта из доакъар lай хьайбай фермашта кьетlаувзаш мел де хул ха хелл дап къаьстта лоамаш хьалашка. Транспортага дукха доар кхча. Хlаьа из гlулакх а тоадаьд. Масала, хьайбаша lа доаккхаргдолча хьатlаззай ши бlаьк ах бlаьк совгlа тонн йол, хlаьта силос елла кlоалгаш а фермашта улаче да. Цо торо хулийтаргья хlанзалца транспорта доадаь ахча кходе.

Дукха ба боахама хьалха латта къахьегамхой. Къаьстта белгалбе беза лоамаш дахгlенашка болх бу хьайбаш леладераш. Керттерча даьькъе цар хьинарах торо хиннай дулх доакхара план кхоачашъе. Иштта дика хьокхамаш доах жа леладераша а. Царна юкъе белгалве веза къона жа lу, комсомолеп вор. Гардаев. Хlара устагlанка тlера шишша килограмм тха даьккхах эlамигача сага, план 1,9 килограмм болча.

— Укх шера пайда на лойя а ве дергаш тха хьайбаш леладеча боахамо, хlаьта тlахоагlача шера, тешаш боллаш, пайда бергба, — дуви Нохч-Гlалгlай АССР заслуженни специалист волча колхоза зоотехника М. Агамирзоева.

М.-Р. ПЛИЕВ.

ЦlЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

«Красный молот» завода кузнечни цеха юхе гlолла тlехволачох къахоз цу чу ду тата. Дlачуваьлча гур балха сурт дя. Йоккхийча жlовнашца, массехк тонн доадал долча прессашца цlийдаь ьшк тувсаш боакх болхлой. Низ ец кхоабеш къахьет ленински вахте латтача коллективо.

Къаьстта дика бу болх дьикеыхьара Акатовский Иван Сергеевича бригада. 100 килограмм доза дола фланцаш кийчъю цо. Сменагlа цаl-ах кхи совгlа а норме йоаккх барт болча коллективо. Укх деношка цеха рекорд оттийр цо. Норма 208 процент кхоачаш а еш сменагlа 84 фланц кийчйир. 8 тонн цlийдаь ьшк чакхдаьлар кузнеций кулгашта юкье гlолла. Хlанзалца цхьаммо а цо баьккха толам ба из.

— Октябрьски цlейна накъадовгlаш оаде кийчду совгlаташ да уж, — йоах Иван Сергеевича. Бригаде белгалбьаннаб дикка хьоккхамаш доаха кузнеца гlонашч С. Акатовский, Н. Болотин, Х. Сайфутдинов, машинист Н. Посохв.

Нов. Акатовскеца яхь даьлар Гуменный Юрий Петровича. Ший бригадера болхлой гул а бев къамаьл дир цо.

— Мел эшар долаш да, болх бе хов. Нов. Акатовске бригадана тlехьлкха деза вай, из вай ца дойя эхь хул вайна, — аьлар Юрий Петровича. Болхлоша раьза хинна хьалламар бригадира ениа предложени. Кьелхетlе а йоагlаш йола кийчо а аь смена дlайолайир бригада болхлоша. Фонтанни арматура плашкашта лаковка е оази бар уж. Сменни норма 61 плашка яр. Цхьабакъда дерриге хьинар урlоттадаь болх баьча коллективо 2 сахьата кхоачашйир сменни норма. Смена чакхъьанначул тlехьагlа баь болх дlалаьрхlача норма 371 процент кхоачашъяь хилар.

Цига къаьстта дика болх бир Ашсулов Анатоле, Афиногенова Христиане, Гуменный Юра. Кхы хьинар дох ца долийташ къахьег цу яхье аьнначи шин бригада. Царгара хьокхам а ийбеш къахьег цеха кеьчй болхлоша. Дийнахь норми цаl-ах кхоачашъю кердача пресса тlа втулкашта штамповки еча Вербицкий Виктор керте латтача коллектива. Мадарра аьлча, ший норме тlеккхоечеш ца еш болхло, коллектив ю цеха. Иштта накъайоагlе барт бола коллектив Октябрьски цlейна.

К. СОКОЛОВ,
«Красный молот» завода дукха тираж йолча газета редактор.

ХАРЬКОВ. Баьчча ваь 100 шу дизара башха-дика совгlат кийчдеш йоалл В. И. Ленина цlерагlча Лакин, ордех лелаеча «Электротяжмаш» яхача завода коллектив. Из ший тайпара турбогенератор а цхьа миллион киловатт низ а болаш.

СУРТА ТlА: коммунистически къахьегама ударник, расточник И. С. Островерха вокхагlвола инженер-технолог Ю. О. Догаеви цхьа миллион киловатт низ болаш йолча турбогенератора ротора хьалхашка.

А. Татаренко сурт.
ТАСС фотохроника.

БОККХА ЛОАРХlАМ БОЛА ГlУЛАКХ

1970 шера 15 январь тlаккхачаш махка бахача наьха аргlанара Ерригсоюзни перепись хургья.

Хlанз хургйола перепись боккха политически хаькъа боазамеи лоархlам болаш я. Цул материалаша шерра хьахьокхаргда Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котьялар бахьан зхлаш советски халкъа ахкаре, вай Даьхен экономикеи культуреи хинна овлангара хувцамаш. Перепись материалаша къаьгга хьахьокхаргда вай халкъо Советски lаьлал латтача шерашка Коммунистическа парте кулгалца даьха доккхий толамаш. Цар, дох теша а дец, хьахьокхаргда социалистически строй капиталистическул тlех хилар. Цуина нийсса, коммунизм хьалъяра дlахора вlекаш оттайоаи чакхьахараш йола ладд хургья перепиcа материалех.

Мехка баха низ — эггара мехера капитал. Уж ба балха низ—обществан материальни рузкъаш кхоллачун дегlаахара дерригача даггlашкара керттера производительни низ дувзуьела хьаст.

Социалистически общества хьалдийна бахача нахах йола диззош нийсса сведенеш вlашагlтохар экономически, социальни, культурни дегlаахара алаш оттаеча хана юкхьонцара лоархlамегlара дарнеш я. Хlана вьлча молагlа даькъе планаш оттаеча хана планови органаша эггара хьалха теркалду бахача наха тlа тlа дукхагlа эшараш, гуччахарен дlахорен къахьегама ресурсаш. Бахача наьха дукхалах, цар составах, территориальни уж дlанийсбалах кийсен бокъонца йолаш дахаеш ца хилча вlаштlехьаргдац lалман лаьрда тlа бlаргачча мехка а къаьст-къаьстача республикашта, краяшта, областашта, районашта, городашта а текущи перспективни планаш уттае а экономически культурни вахара доалде а.

Еггйолча перепиcа материалашта къьгтаеи доп тешалеш хьахьоккхаргда Нохч - Гlалгlай АССР халкъай вахаре хиннаи доккхий хувцамаш а.

Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революци хилалехьа экономически тlехьаянсачлеча Россе юстара дакъа хиннад хlанзарча Нохч - Гlалгlайчен территори.

Хlанз республика халкъа боахаме бола беча беррига наьх 50 процент хlаца бап аьнна бараш кхаллах ба. Нагахьа санна революци хилалехьа лаккхера образовани йолаш масеха отташ специалисташ мара хиннабеце, хlанз лаккхераи юкьеэ специальни образовани йолаш 45 эзар саг ва.

Советски lаьдал латтача шерашка боккха болх чакхбаьккхаб Нохч Гlалгlайчен юрташка, станицашка бахача наьха культурни общеобразовательни боарам лакхбара.

Перепиcа материалашкара гуш хургда революци хьалехьа кхьметтел шоай меттала йоазув а доацаш хиннача нохчийи гlалгlайи наха Советски lаьдал латтача шерашка хинна доккхий хувцамаш.

Хlара шера дикхлу бахача наьха образовательни боарам.

Нагахьа санна революци яллалехьа юрта бахача наха юкъе дийшараш цхьа процент мара хиннабеце. Советски lаьдал латтача шерашца школай, техникумий, ВУЗ-ий дегlаеча сеть йола республике а хинна дlаоттай Нохч-Гlалгlайче. Махе тайпарча дешаро хlанз республике чулаьцав 300 эзар совгlа саг е республике бахача нахах хlара кхоалагlа вола саг дешаш ва.

Хьалхаргда вай цхьаькха масал. Шерагара шерага дукхагlа хул ваь республике дешархой. Масала, 1967—1968 дешаре шера 235 эзар дешархо вар, хlаьта укх шерее а парташта хьалхенна вагlа 253 эзар дешархо. Иштта аьтта бераригача бахача нахах дукхагlа дакъа. Дешархой дукхагlа хиларга хьежжа дукхагlа хул хьехархой, хьатьо школаш, эша учебникаш, школьни - йоазон хlамаш, кхьхераш. Перепись цудухьа а, цхьа молагlдола доадамбоацар а доацаш, моцх бlарчча хьайнначе санна, иштта районашкеи цай баха пункташи къаьст-къаьста хьаийтача хьахьа боахама планаш уттаяра хиланза яргйоаца даннеш гульяра йола средство. Бахача наьха перепись — lалашяте чlоалхаиеи дукха мах болаши йола статистически операци. Аьла кхоачам ба, аллах вай республике перепись еча юкъе дакъа лоацаш 3300 а Советски Союзе 700 эзар гарга а саг хургхилар.

Перепись 1970 шера 15 январе дlайолалуш а хlаьта 8 дийнахь, 1970 шера 22 январе чакхъьала езаш а я. Из ди хоавахета хоржадац. Цкъа-дале, январь — эггара шийлагlа долча lаи беттаех цаl, цу хана баха нах дlа-кха эггара кlезига лел, хlаьта из перепись доа чlоагlа аьттув болаш а хе. Цу тlа а 15 январь ерача дийнахь (кlира юкъе) нийслу, салоlача денойкарчуле воях цунцаоча денойкарчули цхьан юрта бахах кхьача юрта баха кlезигагlа ухача хана. Шоллагlа-дале, вай мехка территори тlа дlанхааш шерашкарча перепиcа денош «0» е цунна гарга йолча цифрони чакхдоелаш хиннад (1939, 1959 шш). Хlанзара перепись 1970 шера хургья, хlаьта из шу перепиcа дуне халкъашта юкъерча серева юкъе дода, цул совгlа, тергальий бахача наха ец йола перепись дунен тlарча дерригача мехкашка волаш е цунна гарга болча цифрани кхоачалуча шера яра хьахьоко ООН-е статистически кечнеэ цинна рекомендаци.

Республика городашкеи юртацlех перепись толаме чакхъяккхара беш боккха кийчо болх ба. Хlанз массе метте хьахержа а чlоагlъяь е йоалаш латт перепиcа массови кадреш — инструктораши контролераши счетчики. Из перепись чакхъяккхара беча кийчон балха лоархlамегlарча дошьех цаl да.

1-гlа ноябрь хьатlакхоачаш еррига республике резерв а тlехьа хьахоржаннех чlоагlъеш ваьрга 580 инструктор-контролёр 2546 счетчики.

Перепись чакхйоаккхача тоалашагlа а дикагlа кийчбенна а болча наха тlаудал, промышленни предприятей, гlишлоний, колхозий совхозий, учреждений а организацей а коллективаша. Каьраш хьахаржарен чlоагlъярех болх толнагlа лел Грозненски, Назрановски, Наурски, Советски, Урус-Мартански, республика кхьчий районашка.

Цунна нийсса Статуправлене октябрь бетта болх беш лоацача хана дахаь курсеш хинна перепиcа отделий заведующеш lомабеш. Курсашка кийчаьба 100 саг.

Цу кулгалдеча кадраша ма ярра lомаьяй перепись чакхъяккхара инструкции кхьйола материалаш. Цар практически язъьй перепиcной листаш, перепиcа лелаяж йола справкаш, контрольни бланкаш, кхьйола материалаш. Шоай декхараш кхеташ. Цул тlехьагlа цар цу даькъе мел фу кхетадаа хьежаб.

Шоаш цу балхах дика кхайтта хилар хьахьекхар цlи. Катиевеи Альперинеи—Назрань район, Исмаилова — Урус-Мартански район, Анистратенкоси Мальсагови г. Малгlабик, Блинковеи Пестуновен — Шелковской район, Зиновьева — Наурски район, Шувиновеа — Шаьла район, дукхача кхьчао.

Курсаш чакхъьяьнначул тlехьагlа царех хlаранена аьлкха тlа йоаллаю значок елар — «1970 шера бахача наьха Ерригсоюзни перепиcа дайча доалар».

Предприятей, гlишлоний, организацей, колхозий совхозий коллективаша юкъе перепиcа наlбан декхараш дlадохийтир боккха бола бу хьалхахойни, пропагандисташа, агитаторашта.

Перепись толаме чакхъяккхара новкъостал доа дукха беча массово-политически балха юкъе доархlаме моттиг кхоаш перепиcа новкъостал дара комиссеша.

Заводашка, фабрикашка, гlишлонашка, организацешка, учреждениешка, комоунальни тенешка хьажаре дакъа лоацаш ши эзар совгlа саг а волаш бlаь бlаь совгlа перепиcа новкъостал дара комиссеш вlашагlъехкад.

Перепиcа кийчо е дlалахача наьа газеташ тlа кепатоха араьккхаб 72 статья, 17 выступлени хиннай радио чуй телевидени гlолла. Бахача наха еча перепиcа лоархlам дlабоаьийташ къахьегамхой балха болча моттигашка хьехама болх беш эзар совгlа нах бахача моттигашка из болх беш эзар гаргга агитатораш, лектораш, докладчикаш ба. Цу доашхача эсала хlанзал а цхьа эзара из эзар беседаш, лекцеш, докладаш вай 20 эзар совгlа саг чулоацам.

Хоза кийчъяь 23 стенд хьахьокхаргда предприятешка, учреждениешка, колхозашка, совхозашка, цу стендаш тlа лаола перепиcа керттера документаш — перепиcной листаш язъярах дола инструкцеш, республикански комиссе комиссей берригача членашка дах кхайкарад.

Перепиcа лоархlамна декхараш бахача наха дlадовзийтара бу массово-политически болх дика вlаштlехьбаьккха хилар къаьгга хьахьокхаш дола масал хиларах тарра цlи ихха мерогlйолаш я Грозненски район. «Заветы Ильича» яхача районни газета тlа тохай перепиcа маlйнахи декхарехи йола 6 статья. Къахьегамхошта юкъе кхаст-кхаста ю докладаш, беседаш, лекцеш. Бахача наьха перепиcа маlйнахи декхарехи дlаьла бахача наха юкъе беча массово-политически балха дукха дешаш юкъе а доташ чакхъяха мероприятеш чlоагlъяь КПСС райкомой райисполкомой.

Тоьал дика массово-политически болх бу иштта Наурски, Назрански, Урус-Мартански, Советски, дукхача кхьча районашка.

Цунна цхьана, цхьа-шт дукха моттигаш е хургйолча перепиcа болх лоархlам ца беш. Хьехама болх хlанз а телла дел Надтеречни, Веденна, цхьайолча кхьча районашка.

Шерра бовржаба массово-политически болх — из да бахача наьха перепись толаме чакхъяккхара долча керттера хьалех цаl. Бахача наьха перепись сецаухьа еш я республикерча хlара сага дика хоаргдолча, перепиcной листа яттаррашта нийса жоп телаш вlаштlехьдаргдолча тайпара бе беза болх.

«Перепиcа гlулакх — ведомственни гlулакх а доацаш, еррига республика гlулакх, берригача советски граждански гlулакх да» — аьлар В. И. Ленина. Цудухьа еррига партийни, комсомольски, профсоюзни организацей, районни, поселкови, станични, юртий исполнительни комитетий, предприятий, гlишлоний, совхозий, колхозий, учреждений кулгалхой декхар да бахача наьха Ерригсоюзни перепись толаме чакхъяккхара ма йогга новкъостал дар.

П. ГРЕБЕНЩИКОВ,
Нохч-Гlалгlай АССР Статуправлене начальник.

ТХОГА ЯЗДУ

Ийдархошта — хоза барзкъаш

Массаза санна хьалхара моттиг яlа ца кечаш чакхбаьккхаб 10 бутт Грозненски швейно-производственни объединене А. Хачатурови Н. Булкиная керте латтача цехий коллективаша. Ноябрь бетта чотал тийга а тийга торговни организацешка цу цеха кlамаш тегарана дlаяхьийта продукци 20 эзар сома мехаза а.

Г. КОЛЕСНИКОВА,
Грозненски швейно - производственни объединене пла-
[illegible]

ЯХЬ ТОЛАМИЙ ЛАРД

Пятилетка яьллагlча шера къастта хьинар айденна къахьег «Октябрьнефть» НПУ телемеханизированни промысла мехкдаьттехоша. Дlадахача шерашка сана управлене мехкдаьтта промыслашта юкъе кьржача социалистически яхье хьалхе латт уш. Итт бетта план хаьая дукха а хьалха кхочушйинай. Ер шу доладелча дена плавах лаьрхlиччи совгlа даьккхи «Іаьржа доцуш» 17 эзар тонна. Технико-экономически хьокхамаш лакхдаран задани а толамца кхочушйинай цар. Хlаьта къахьегама оьсарле лакхъяре план 100 процент кхочушйинай. Дlадахача шера чьаллари итт бетта хиира чул кхоза лакхагlа я из. Хьадоккхуча мехкдаьттаган газаген дlабоза мах планагlа лаьрхlиччул 13,4 процент лахбаьб. Из бахьан долаш уьш шера пачхьалкхенна кхоьаьд 180 эзар сом.

Ши-шегlа хьахиинадал уж къахьегама толамеш. Цуьна керттера бахьан да къахьетам ийсе вlаштlехьа а бьяхха, хьинар кхо ца деш мехкдаьттахоша бохк бер. Гуча а йоахаш производствено кхьаьккхуь керда резервш, хаьлча балхашта автоматизаци механизаци яьй.

Ер шу доладелча дена кlоарга насосни а кlеж оттача а скважинашка бlаь совгlа технически мероприяти чакхъяьккхой. Дlадахача итт бетта 18 скважинана капитальни ремонт яьй. Цу гlуллакхо дикка дукхагlа хилийтад хьадоккха мехкдаьтта Масала, масседк шера № 206 йола скважини ботачьча технологически режимагlа боах бец хилар. Геологаша тахкача тlехьагlо гучаьлло уг скважино лу мехкдаьтта дукхагlа хила йиш хилар. Цуя тlехьагlа кердача режима тlа яьккхар уг скважина. Из бахьан долаш дийнахьа буси скважино лу мехкдаьтта 30 тонн лакхделар. Бохь ца бец сеца дагlаш № 208 йола скважина. Цунна обработка яьчул тlехьагlа дийнахьа буса 2,5 тонн мехкдаьтта дала йолаелар из.

Цу промысле мехкдаьтта дукхагlа хилийтара дукха кердадараш производствена юкъе дехь. Мехкдаьтта тlоанашта низ тlелоттабера цаь чукхийт.Из мероприяти чакхъяьккхарах планал совгlа бlаь тоннаш «Іаьржа доцуш» даьккхад. Боккха пайда бозл скважинашта мехкдаьтта кислотни эмульсица обработка ярах а. Из бахьан долаш № 209 йолча скважино планал совгlа 160 тонн «Іаьржа доцуш» деннад. Хlаьта шозлагlа обработка яьчул тlехьагlа скважинин лу мехкдаьтта 380 тоннага кхьачар. Цох кхоачанбаь Іанзар мехкдаьттахой. Сентябрь бетта кхоалагlа обработка йир цар цу скважинана. Цо тоьо хилийтар скважино лу мехкдаьтта 600 тоннага дlакхоачар. Цу тайнера операцеш ер шу доладелча дена ялх скважине чакхъяьккхай.

Промысловикаша хьинар кхо ца деш къахьег халаче балхашта автоматизации механизации ярa. Скважинашта телемеханизаци ярал совгlа цу промысле автоматически управлени ергlола гlуллакх вlаштlехьдаьккхад 4. кин насоса, мехкдаьтта стакцешта, диспетчерски пультера управлени ю цуьна, автоматизаци яьй резервуарни мехкдаьтта дахкара паркана а. Цу дукха уьш тlехьарча хана дикка аттача даьлла мехкдаьтта хьдаш, лакхьенний къахьегама серла.

Мехкдаьтта доахарий дикагlболла гlоьчаш лоархlаш ба скважинашта лаьттана кlалха ремонт ераш а. Из бохь аттача бакхара а дукха къахьег ремонтникаша. Цига кlинз автоматически дlатlа-хьагlа луьиз насосни кан, оьсгоьрни турбни. Ниьтта мероприяти чакхъяьккхара промыслан кхоачашдеча деррига балхан кlинз кулгашка цу балхаш 10—15 процент марал хйи.

Кердадараш производствена юкъехухьяча дикаж дакъе лоац промысла рационализатораша а. Ер шу доладелча дена пар кийч а яь производствена юкъейихьйй 137 рационализаторски предложения, пар пачхьалкхенна бaь пайда 20 эзар совгlа сом да. Дикагlболча рационализаторех лоархlаш ба токарь Белик, операторш Бриславский, Юсупов, Петров, механик Блудов, мастер Ананьев, сварщик Вечаев, кхыбараш.

Уж къахьегама толамаш дахьача кьржача социалистически яхье хьалха латт коммунистически къахьегама цlе лелочу А. Л. Ананьев керте латтача бильлагlча бригада коллектив. Ер шу доладелча дена цо планал совгlа даьккха мехкдаьтта 13 эзар тонн я. Социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах района сийлен Доска тlа йитьгай из. Хlара дийнахьа буси планах совгlа цо делакха мехкдаьтта 100 тонн я. 10-ча октябре дена ноябрь бетта чотал къахьег бригада мехкдаьттахоша. Хlара сменагlа нормаш тlехкхоачаш е ел, дикха болх барна белгалбаьлла ба операторш ю. Донич, Махиев, Петренко, кхыбараш.

Ниьтта дукхача къахьегама толамаш накъайоагlа промысле коллектив Октябра дезачу денна.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
«Октябрьнефть» НПУ производственно - технически отдела начальник.

Маца хургья бани?

Чlоагlа гlадбаха бар Малгlобека района Инаркъ-бахка. Цах шоай юрта керда бани хьалъяча. Гаьнна городе-махка цa безам шоай юрта дlахча цу бени бар уж.

Из пхи шу хьалха дар. Хlаьта хlинз-м бурт хувцаденна. Бани яц. Мича яьй из? Цхьаннахьа а яхаш. Ше хиллача бохаш я, бакьда бохь беш яц. Ба а бакъар ю из массехк бетта мара. Тlаккха бохь ца беш ниьтта латташ яьй шу дахлача гlолла юха а гlадбагар юртара пах. Ер еаш хинна лоазам боаца ремонт а яь шиш бохь юха а дlабоьлабо бане. Тlаккха дукха ха ялаьлеха тхов чукхайтар. Да воаца бо санна саго терках а ца ец из латташ тоьал ха яьлар.

Аттa яшар серраша бaхa а хинна шlабаьхкача яаха городе бане аха. Цудукха ледкъа баьлар уж совхоза кулгалхошка а юртсоветига а, районни газета тlа заметкаш язье болабелар.

«Бетташ, бетташ кхера а баттlа ягар да вайнаьха ким. Ниьтта дукха дуьнарах хувцалаш хилар укказа а. «Ингушский» совхоза гlишломъераш хьожабир банена ремонт е 1967-гlа шу доладуш дар из. Бакьда дукха яа алалехьа дехке баьлча санна шоаш дlадолалаь балхаш юкъах а дита дlабахар гlишломъераш. Цига Іалашъяь хинна гlишлон материалаш: хоу, гlум, кхьлдар шоашта шайчо дlа-хьа кхихьар. Цу хана дена кхы сага дага ца йоагlаш латт бани. Бакьда, бахача шахьа дегаре яяш из. Мичча болх ца беш сиха дукха-хa малкхай ба цa латтара бехке вар? Горсовет хьажа хегаргьар цу дешага.

К. МУРАДОВ.

ЛОАРХlАМЕ КЕРДАДАРАШ

Грозненски новаторашa, рационализаторашa хьинаре дакъа лоац пачхьалкхен план кхоачашъеча. Укх тlехкьарча шерашка производствена юкъейихьача иттаж эзараш йолча рационализаторски предложенешта юкъе я вай мехка меттел кlанзалца доринча дунен тlа юкъейихьачарел а толашагlйола предложенеш. Царех цхьайолчарех лаьца лоаша дуне ае тахан.

Дукхача йана деш чlоагlа ялен чоалхаяи лоархlаш бар мехкдаьтта продукташ цистернашка чуйоттара бохк. Уж чуйоттача пайда нйбеш хиина приспособленеш дике ца хилар бахьан долаш дукха мехкдаьтта продукташ зехьа йоара. Цу тайпара гlуллакх нийслора город Грозне меттел вай мехка мехкдаьтта продукташ чуйоттача моттигашка а. Мехкдаьтта продукташ чуйоттара балхаш кулхагlча даькъе култашца дора.

Ала йиш яц из болх аттача баьккхара хlанзчух хьалха а рационализатораша дукха къахьийтадац вьина. Дукха предложенеш тийнна из болх аттача баьккхара, каст-каста конкурсаш кхайкаьй дикагlйола предложенеш производствена юкъекхахьаь.

Цу деша уйла тlаахийта къахьега волаввелар «Грознефтехимзаводы» объединене производственно-товарни контора болхло Каcаткин Андрей Иванович. Мехкдаьтта продукци чуйоттача балха механизаци ярa дукха къахьийгар цо. Цу гlуллакха доккха новкъостал дир цунна «Красный молот» завода болхлоша, из цига экскурсе вахa волча хана. Завода формовочни отделе шера пайда эзар пневматиках. Цига пневмомеханизаци метода чlоагlа уйла тlахчийтар А. И. Касаткина. Творчески пайда ма болабир цо мехкдаьтта продукташ чуйоттача а. Цо производствена юкъейихьар пневматически система яцар, из яр гидравлически система. Из бахьан долаш автоматизаци механизаци йир цистерашка мехкдаьтта чудоттача балха. Из бахьан долаш СССР-а Министрий Советерча изобретенеи открытеи комитето А. И. Касаткина елар изобретени ярах йола авторске свидетельство. Цу кердачох Іалашъяте боккха пайда баьлар производствена. Цул совгlа цlендаь дlаьаьккхар мехкдаьтта продукташ чуттачар култашца цу чала балхаш.

Дукха къахьийтар А. И. Касаткина машинаькъе цистернашка чуйотта еийра мехкдаьтта продукташ кlезигагlа йойтара зуьйра а. Цу балха тlа дика аьттув баьлар цуя, шоллагlа а авторски изобретени елар.

Цу шинна а изобретенена лакха оценка еннай. Царех баьа пайда ийбу Грозненски производственно-товарни конторе ийбаяца Іеш вай мехкарча дукхача мехкдаьтта предприятешка а, Масала, Куйбышеве, Ангарске, Рязане, Волгограде, Киеве, Саратове, кхычахье. Вай мехкарча 90 совгlа производственно-товарни контора заказех цу изобретенеи чертежаш дlахьхуьхьийт. Хlанз а тlехь ца хадлаш уьаш да кхыча организацей заказаш а.

Уж кердадараш производствена юкъеяхьарах шера пачхьалкхенна хула пайда 23 эзар сом да.

И. АЛЕКСЕЕВ,
ВОИР-а член.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ДlАХЕЦАЦ

«Грознефть» объединене мехкдаьтта промыслашн управленешта юкъе хьанка итт укх шера «Горскнефть» НПУ мехкдаьттахой. Хаьал дукхаа а хьанка кхоачашъяьй цар мехкдаьтта даккхара итт бетта задани. Ноябрь бетта планал совгlа 160 эзар тонн мехкдаьтта даьккхад. Гоа лакхара октябрь бетта план а толамца кхоачашъяьй управлене.

Хьалдокхкеча мехкдаьттаген газоген дlабоза мах лохбарах, дизпревнерга, «Іаьржа доцуш» кхоччаьра укх шера пачхьалкхенна планагlа лаьрхlачул совгlа баь пайда 677 эзар сом да. Къахьегама оьсарле лакхъяра план 5 процент кхоачашъяьй, хlаьта шийрa укх хана хlиннерчул 29,3 процент лакхъяьккхай из. Уж толамаш дахьаш цынара кхьолийгал Е. М. Данилова керте латтача шоллагlча промысле коллектив. Пландл совгlа даьккха мехкдаьтта 116 тонн совгlа дока даьккъе цо даьккхад.

Е. ИВАНОВА,
«Горскнефть» НПУ плановик [illegible]

Мичара эцаргда баьцадааpаш?

Дукха я города Старопромысловски района Иванова поселке баьцадаараш дохка лаваьлонаш тахаш. Бакьда уж дукхагlйолча хана яьсса хул. Наха хьаэца кхортол яц, хох, саьмарсаьмк бац. Хlана бац яьна ийдархочуна хьатточа продавецаша оаш етхоце базера хьаэадхьац. Хlаьта бацу латтара йоя лаха йоз волча дах тlа дикха саг деанш.

Цу гlуллакхо торо хулийт спекулянтий цоай баьцаи йоча маьхах пакара хьаш йоха, кхьметта центральни рынки юртбоахаий продукташа хьаьа, маьлаш уттадешча тlахкагlа а хьалха сеха йоа лаьдукхаа баьцадаараш. Царна тlакьонаш лоттабеш сег а вец е рынка болхлоех а е милице болхлоех а.

Массехк дош ала лоа тха поселкерча хозяйственни тукаех а. Укхаза хьанка ткьегlа яц, кхьметтах оаьхилгаш, пезаш. Баракъашта етта яьлаш йоаца дукха ха е. Хьастамаш, изоляционни лента, электросчетчикашта эша пробкаш сеца дола лоадам боаца товар а Циркулянташкара лаха деш хул. Цудухьа бахача наха я лое уж гlовашка ца кхар баьнаьш малагlа ба.

Я. МАМЕДОВ,
пенсионер.

Итт скважинана буруш тохад

«Грознефтеразведка» треста деннаш къахьегама вахте латтача Г. Г. Тамбиева кулгалхоча бурудеттача контора коллектив дика къахьегина толам баьккхаб. Октябрь бетта план шоал хьалха кхоачашъяьй цо. Ер шу доладелча дена чоалхаьерча хьалаашка контора бурудеттараша теха бурув 21 эзар метр а. Укх шера бурув тохад итт скважинана.

М. ЛЕВИН,
тха штате воаца корр.

«САГА ДИКАГlЙОЛА ОАМАЛАШ»

Из тема йолаш яр укх деношка Н. К. Крупская цlерагlча культура Дворца болхлоша чакхъяьккха сайре. Шо-шоаьта хетар ала, новкъосташ дуьнаьчига ладувгlа гулбеннавар бlаь совгlа саг.

Гулбеннарашта хьалхашка къамаьл дир культура Дворенa библиотека заведующе Г. Мухтаровас.

Дукхеч санъерданеш дар шоп дела кийчаь дешаш. Масала, «Фуд, сага оамалшара керттердар «Малагlа оамалаш я сага ютара дикагlен ютара вогlен яраш?», «Миштa Іатгъ коллектив сага оамала?», кхыдараш. Цу хаттарашта жоп душ шо-шоашта хетар дийцар диспуте дакъа лаьцача культпросветучилища болхлоша Крымковскаяси Богатыревая, шоллагlча горбольницерча Анакеевас, машинакьа Грозненски отделене болхлоша В. Жук-Триполитова, Даниленкос, пенсионерка Синюковас, кхычар.

Массанена чlоагlа хоза хетам чакхъяьлар из сайре. Культура Дворена художественни самодеятельноста коллективо концерт оттадир.

В. ВЛАДИМИРОВ.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА—ТЕШАМЕ ЛАРД

Наурски района Калинина цlерагlча совхоза керттера продукци комсаш я. 1600 гектар я уж боахаме. Комсеш чуйиця а бьнна хlинз уж Іенна ейичеш ба боахаме комсаш лалаераш.

Тхьоалагlа ноябрь хьагlехкамаш ерригa комсаш дlакъовла лаьрхlад укхаза Хlаьта хlанзлехьа 200 гектара тlера ераш яlа а дlакъайла а баьнаб, 400 гектара гlера комсий гаьнаш дlакъовла кийчьаьй.

Дика вlаштlехьаьккха ду боахаме уж балхаш. Ниьтта, пхи трактор комсаш дlакъовлаш 20 трактор аьшкаcаьргех уж Іойоахаш я цига. Норма кхо гектар йолча шйа гектара тlа ду механизатораша уж балхаш хlара дена.

Дlадахача шера аьшкаcаьргех комсеш Іойоахаш фах хулаж. Дийнахь 500 га аьшкасаьрга мукъаьяккха езаш яр норма. Хlаьта гектара тlа 3600 га ча ьжiк. Ворхl дн доадоре саго цхьаа гектара гlара комсий гаьнаш аьшкасаьргех Іойоахаш. Совтка Наурски района механизатораша юкъейовлаьча рационализацех чlоагlа пайда баьлар боахамашта. Хlинз тракторашa бу из болх. Из бахьан долаш цу халача баьхахи мукъабаьха нах кхыча участкашка тьожабе йиш хилар.

Пятилетка тlеххьарча шера хьувкъама лард йоллаш ба совхозе кхаш лелаьераш а. Чуьолийташ хий дилла, суперфосфатни удобренеш а тайса кийчьяьча 240 гектара тlа гурехь дув хлет дlадийра. Зябь аьара пана тlакхоачашъяьй.

Дика вlаштlехьдаьккхад совхозе къахьегамхочуи балханара беззам совбаккхара гlуллакх а. Ниьтта, кхашкара балхаш чаьх а даьнна итогаш аьара гlехьагlа норма деяш 150 процент кхоачашъеш хинначоа 73 сом. 200 процентал — 150 сома оренеш лургьа. Цудухьа шоай хьинар кхо ца деш къахьег механизатораш Неткачев, Атабаев, Солнышкина, Исаева, кхычар. Дикагlчарна юкъера а белгалбаьккха веза Неткачев Владимир. Бlаьсти дена гуралца комсий бешанашка болх бу цо. Сиенагlа ших-шиь норма кхоачашъю механизатора. Чlоагlа доттагlал хьасса Владимира техникаца, цудухьа белаш ца эккхаш гlуллакх ду цо шиш трактора. Цуя трактор кхий тlа сеца вlаьккха а гo йиш яц.

Лакха оьсарле йолаш къахьегарахи техникана дика ремонт ярахи укх девошка хинначa районни йиьлагlча юртбоахама местанне даза совгlат делар цунне. Изэаьно болче механизаторех тайше да боахаме толамаш.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

КОЛОНИЗАТОРАШ ЭШАБУ

ЛОНДОН. (ТАСС). Дукхьаь городашка мара кара хlама ца дечча португальски колонизаторех мохк мукъабаьккхара къовсам лоаттабеча низаша тlахьожам лоаттабеш да Гвинее (Бисау) территорех кхаь даьлaх шиь. Из аьлар Лондоне хиннача пресс-конференце Гвинеи Зеленэ мыса гlайреи ший лоlаме хилара Африканска парте вокало Онесимо Сильвейрос.

Португальски колонизаторий карара цlенъенна дlаяьлнай, гlема инициатива аьлар Сильвейрос, сигалара мукъаьлина районаш йохе гlерташ варварски тlом беш шоаь делаьечох хlама хург ца хиларах тешаш ба колонизатораш. Хlинз португальски колонизаторашa «психологически тlом» болабаьб африкански патриоташта духьал, шоеш карабнгача бlухой группа мукъа а ялийта, гвинейски халкъа хьалхашка «мостар оттабеш бола кийхила гlерт уж», аьлар цо. Дlахо. Из пропагандистски манёвр гуча а йоаккхаш, Онесимо Сильвейрос аьлар «дlахо а вай халкъа эксплуатаци е гlерташ, хьалха а санна эгара къувзагlа йола метеаш делаю португальски колонизаторашa», ПАИГК вокало тер-кам тlабахийтар НАТО мехкаша Африка территорех тlара португальски колониальни эскараш дlало а гlерзаца Іалашдеш хилара.

О. Сильвейрос белгалдаьккхар дlахо, мехка мукъаьяьча территорешь тlа хlама кхоллаш бола болх беш хилар. Дикка толамаш даьккхад образованеи унахцlено фораререй дакъе. 1962 шера, португальски колонизаторашта духьалара къовсам болабенннча хана, Гвинее (Бисау) бахача нахах цхьа процент нах мара бацар грамотни болаш.

Революционни трибунала приговор

БРАЗЗАВИЛЬ. 30 октябрь. (ТАСС). Селхан укхаза араьлаьккхад ноьнски антиправительственни заговора юкъе дакъа лоацаш хиннарий гlулакхах дола революционни трибунала приговор. Уж белхе бу хlинз йола правительство дlа а яьккха, Іаьдал Массемба-Деба бе долла гlортарех. 15 сага цабахта баьхкев каторжни балхаш дех тайп-тайпара хаьаш техай. Эгара чlоагlагlа бехке вец волча Пьер Чуигена 30 шера каторжни балхаш де суд яьй.

КАМБОДЖИЙНА ДУХЬАЛАРА ПРОВОКАЦЕШ

ПНОМПЕНЬ. (ТАСС). Дlакдам яьча вол бахача пунктерча Камбоджа территоре тlа (Мондулькира яха провинция) 18, 19, 22 октябре американско-сайгонски эскарашa сигаларен аьтта атакаш еш тlом бар. Чоамаш хинна нах ба, Дикка материальни зе даьд.

Цунах хоам беш камбоджийски къамаи радиос белгалдоаккх, вв гlуллакхех воала чулаташ. «Вай доазонаш лоархlаш я шоаш, яхаш США-с дувце а, США-ен цу союзникий феара а лаьттара а эскараш цlаьккха а цlаьккха а Камбоджа территоре тlа дуал» — йоах къамаи радио комментаре тlа.

Пномпена непайоазон бена хоамах, кин а йоабеш, дlенкаштта массехк доа хинна мехка доазонцарча кхыча районашка а, къастта аьлча, американско-сайгонски эскараш эгара дукхагlа лайтача Свайриенги Кандаля яхача провинцешка.

В. И. ЛЕНИНА ХЕТАЯЬ СИМПОЗИУМ

ТОКИО. 30 октябрь. (ТАСС). Селхан укхаза хьаййллар В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаяь общественни Іилмай даькъера советски японски Іилманахой симпозиум.

Симпозиум гулъяь доагlа дехьарча мехкашцара культурни бувзамаш леладе Японски ассоциаци В. И. Ленин ваь 100 шу дизар лездаре йолча СПЯ ЦИК комитето.

Симпозиума юкъе дакъа лоацараша дувцадгlа е дешаш: В. И. Ленина «Империализм, капитализма лакхехьара дагlа хилараш тарра яха болха хlанзарча эхасрш империализма теорие», В. И. Ленина «Пачхьалкхен революци яха болха хlанзарча этапера социалистически болалоа»; В. И. Ленина «Материализми имперчокритицизма» яха болха хlанзара идеология.

Симпозиума юкъе дакъа лоацараша ва чакхъяьккхачул тlехьагlа Япона кхыча городашка В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаяь лекцеш ешаргья.

Машарей социализмаи хьаштий духьа

ВАРШАВА. (ТАСС). Польски газеташа араьяккхой КПЧ ЦК хьалхара секретарь Г. Гусак керте а латташ ЧССР партийно-пачхьалкхен делегацин официальни визитах СССР-е яьларах цхьаьна ьяча советско-чехословацки заявлене йиза текст е шерра изложени. «Трибуна люду» яхача газета керте оттадеьд «Вlаши дехаду гlуллакхаш дегlаахара лоархlам бара цхьа барть хилар нза дешаш. «Жолнеж вольности» яхача газета белгалдоаккх «Советски Союзацера цхьоагlо ЧССР суверенитета гаранти» хилар. «Жиче Варшавы» яхача йоах «вежаращка йола цхьоагlо чlоагlъе СССР-ех ЧССР-ен яьча вlаьда новкъостал дергда социалистически содружество кхотияра».

СОФИЯ (ТАСС). СССР-ен Чехословацки Социалистически Республика партийно-пачхьалкхен делегацешта юкъе Москве хинна переговораш биззача толамца чакхъяьлар, яхаш белгалдоаккх «Отечествен фронт» яхача газета. КПСС-ан КПЧ-ан юкъера, советски чехословацки халкъашта юкъера вежарашха дола гlуллакхаш дlахо а дегlадоаттадаран чlоагlдарах юкъе лоаца доккха дакъа хилар царех.

Цунца цхьаьна переговорий результаташ, йоах газета, къастта лоархlам болаш я дуне халкъашта юкъерча социалистически сохружествана е дуне тlарча коммунистически болалойн парцешта а. Из къастта къьага гуш да Москве КПСС ЦК Генеральни секретаря Л. И. Брежнева даьча къамаьлах.

БЕРЛИН. (ТАСС). «Машарах прогрессах тlехьа лоаттабеча къовсаме чlоагlа цхьоагlо», «Уйлаш йиза цхьатарра хилар» «Цхьан мугlаре коммунистически кховнента болача новкъа» — иштта керте а яздь «Нойес Дойчланд», «Брауэри хэн», «Дер морге» яхача а кхыча а ГДР газеташа араьяккхий цхьаьна яьча советско-чехословацки заявлене йиза йола изложени съездий Кремлевски Дворцe хиннача шатугах йола материалаши.

Цхьаьна яьча заявлене тlа, яхаш язду — «Нойес Дойчланд» делегацешта дийцача дешай хьакъехьара уйлаш йиза ийlаш хилар. Цу тlа белгалдоаккх Советски Союзан Чехословакенен юкъера политически, военни, экономически, культурни гlуллакхаш шердаро дуне социализма низ чlоагlбера, цуя хlама тlаозаш боле низ лаккхбара новкъостал дергхилар.

АЬТТУВ БАЛБА ХЬА, АЛЖИР

15 шу хьалха, 1954 шера 1 ноябре, паргlато лоlаме бахьанарча къовсама гlеттар алжирски халкъ. Іалаьмате йоккха турпалаш хьа а хьокхаш, цийна Іалаьмате йоккхий жерташ а хулийташ, исторически котало яьккхар цо, колонизаторех Іошенлир ший лаьтта.

СССР-ен кхыча социалистически мехкашей алжирски патриоташта материальни новкъостал даьд, цу даькъе герзаца а. Советски Союзо ший авторитета берригаа низах, ший еррига влиянех пайда ийцар дунен халкъашта юкъерча арене, къонахчал дола халкъ мукъаларгдоля сахьат гаргадоаладара.

Алжирски революце цхийтта шу цхьатарарча шин даькъе декъадениад: тlема ворхl шуи ах шув, маьршача вахара ворхl шуи ах шуя. Шоллагlча ях даькъо я дукххача хlамашца хьахьехкар. Алжира къахьегамхоша са ца кходеш тlом беш санна, иштта са ца кходеш болх а беш хилар. Мехкара социальни экономически эргаловаш дlайолаелар 1962 шера бlаьстан юкъе, суверенни Алжирск Халкъа Демократически Республика хьа а кхайкаяле. Цу хана кхыча мехкашкарча помещикашта чудаьттача ахархоша, шоашта тlаьаьттача даьй дукха фирмаш хьа а яьха, тахан Алжире общественни экономически дегlаахара керттерча лар дех цаl а хиина вlаьтта йола хlама чlоагlдир: самоуправлени.

АНДР-ена паргlаьвашча хьалхачен лоархlамечен кlирай списка тlа — национализаци яь кхыча мехкий монополей доадахьа хинна дукха йоедприятеш, бачкаш, страховой монополеш, промышленностеи аррахьарча торговлех дукхаь доаьтош дегlаахарал пачхьалкхен тlахьожам оттабар. Цу долачча хlинзьа, шедо йоаш, чlоагlйир цоаь экономически кхычарех тийша хlама тоацаш хилара база.

Алжир тlа-тlа бlубеннагlа ший йозрам боацаш дукхача экономически ресурсай — мехкдаьттан газен — да а хинна дlаоттаз латт. Ший горнорудни руаькъех кlиэз тlа-тlа дукхагlа мехка чухь пайда эц цо, хlаьта из шаьра хьаьхоьккха а Аннаба юхьера металлургически комбинат. Дегlаух машиностроени, еррига безам дола металлурги, хима промышленность, юрта боахам дегlаахувлара а ерригача экономически прогресса а вlалла хийлаза паргlаоца кхыдола доаькъош.

Дикка кальний валюфе кхыча доакъошка а. Алжирцаша йоахача бокъоагlа доккхал ду, укх денара шера шоай мехкара 1 миллион 770 эзара бер деша даха хиларах. Шайн квалифицированни специалисташ арахецеш йолча Алжирски университетех кхыча лакхерча дешара заведенешкен деша бегlа студентий тlа-тlа дукхагlа хулаш хиларах.

Бакъдар аьлча, кхьиеттел цlей волча хана а дизаййла эгарсдац хlанзчуа тlехьагlа а Алжира ыпае езаргlйолча халонашта, рекие еча духьаленна. Дунен халкъашта юкъерча империализма гlийшача балхашта. Цхьабакъда, алжирски халкъо цкъа санна дукхаза хьахьехкад, халонаш эше, шоай мостатlий духьале цхатоха дена долаш ювлаш хилар. Тешаме къахьегамхой болаш цо хиларах хlаьта а вета а. Царех а, эгара хьалха, дуйен социалистически система пачхьалкхенаш, вай Советски мохк. АНДР-енея СССР-ен юкъера гlуллакхаш дегlаух вьахараарча бокъоний, новкъостала цхьана леладенна бувзамий зарда тlа. Алжирски доттагlашца охl'уа оагlох а теха геологически тохкамаш деча экспедицешкеи заводий цетешкен болх беш, йоалашка илотинаш хьаьеш, лишешка хьехаш ба советски специалисташ.

Къамаи цlейла, революци болаяча 15 шу дизарча алжирски халкъ даькъала а дувцаш, ше херцеча цакъа тlа цуна керда хlамаш кераеlдувзар лоа советски наха цlенача дег тlара.

В. ЦОПИН. (АПН).

Константина — йоккхагlа хилачох Алжирски Халкъа Демократически Республика кхоалагlа город а, йоккха торговни изхустриальни центр а я.

Сурта тlа: хьагуш я город.

ЧТИ—ТАСС сурт.

ШОАТТДЕН ОАГIУВ

Вай республике дика вовзаш ва поэт, прозаик, драматург Чахкиев СаIид. Духхьаьленнай цо язъяь «Доша бIоагIий» яхаш «Къонта мара» яхаш роман...

ХIанз хьоалагIа роман язды из писатель. «Эттара керттера дар» яьна цIи тиллай цох автора. Гражданскии тIом кхоахабенна ха я романа тIа ма-цар. Советски Iаьдал бахьаш шоай архар кхо ца дем моастагIашта духьала лаьттача халкъа къонгех, мехкарех дуйц цу тIа.

Тахан оаха вовзтех Чахкиев СаIида кердача романа тIара цхьа дакъа.

ЧАХКИЕВ СаIид

ДЕБАХАН

КХЫМЕТТЕЛ ТIох а вена ваьлар, Бек-Хена, корах ара а хьежа, Шахбулат воагIа аьлча. Дахчан мекге тIа вагIа из урагIеттар. Кора дIатIа а ваха, арахьежар. Цунна тIехьашка а воах корага а хьегулбелар къонгаш. Йист ца хулаш, кIирбенна арахьежар уж.

Шахбулат цхьаь вар. Топ ухлар цун баламах, вухьах шалта ухлар. Майра воагIар из царцига, сов майра воагIар. Хоттале луьжар цун когаш, хIаьта е лаьгIдацар цо борал. Лаьтта Iохьажацар из, ТIоха цIенна тIалаттар цун бIаргаш. Коа цхьаккха сиг вацар. «Мичаб-хьогI ераш, саг ара хIана валац аккхар, — йоахар Шахбулата ше-шийна. Цунна тацар корех кIирбенна шийга арахьежа ТIохи цун къонгаши. Цкъа ТIохa юхьах шийн бIаргкхийтача санна-м хийтар цунна, цхьабакъда чехка на-Iаргахьа лекхар цо бIаргаш, корех чухьежа тоам а ца хеташ.

ТIох шортта юхаваьлар. Юхабайлар къонгаш а. Дьала бIарахьежар уж. хIанз фу дича бакъахьа да вай аьлча санна.

— Долле, дIа коа довла, — аьлар ТIоха.

Цунна шийна а хацар фу дича бакъахьа да, Шахбулат шоайцига сенна воагIа. Геттара бакъахьа вар ца воагIаре. ДIахо-м цаI дергдар. цхьабакъдa, хIанзарчоа вицам вацар из. Човна тIа тессе тух мо ца товш дар Шахбулат хIанз царцига вийсвалар. Цудухьа чIоагIа гаьза волаш, хьажа юкъе шод беллар ТIоха. Къонгашта тIехьа арахьалар из, цкъартоа цIагIа Iе уйла хиттале а.

— Шо ара ма довлалаш. — аьлар цо, — нана-цIагIа Iочуваьлча, сагота шийга хьежаш латтача сесагагех несарашкех.

— Дьала духьа, во хIама ма зукхнйталаль цигаI — дийхар Жовзана.

Из арвоаллаше, корашка эттар уж.

— Сенна воагIа хIанз ер а ухк юкъе гIолла, — доккха садаьккхар Жовзана.

Шийна хьалчухозача кьамаьлах цхьа дегабуам беш, меттара урагIеттар Дебахан а. Дег тIо йоккха гIайгIа иле а, кIезига йижа цалла, са чуденнадар цунна. Кора дIатIаахар из. ДIарахьожжаше, юханккхар, интташа йолгайича санна. Кхохкаелар цун басилгаш, боанга чу иккхача хьазилга санна, чехка деттаьала даьлар дог. Цаьккха хьатIатоIадир цо шин куьг, дог хьаврахккхар кхераш санна. Шахбулат! Дага а хиннадацар цунна, из тахан шоайцига нийслург ма вий аьяна. ГIалат яьаарий-хьогI! со аьлча санна, юха а корах арахьажар из. А ма гIалат яьнииацар. Цар коа воагIа зIамига саг Шахбулат вар. Нийсса цар цIенна тIавоатIар из, ...деш аьрда кулг а долаш. Дани ца самал йолаш вар из. Мелла гаьна хилларах, Дебахана вовзар из, цо лесточа кулгах.

Шахбулат бIаргавайча, юха а соминьлар Дебахана сийрда, тахакара ди тIаккхачлаца цун ег чу яьга цIена уйлаш. Юха а безама сийгаш лоталелар цун Iаьржача бIаргашка. ДIавраэккха, Шахбулатага моаршел хетта, чуьвига, цунца къамаьл де, сакъерде дог дера Дебахана. Ма атта дар из хьалхагIа, кхиметтал сийсара, хIаьта хIинз...

Баьхка, из арахьежача, кора дуккьал дIаойттар цун вежарий. Чура Iалаьмате сагота бале а, сабаре хетар уж тIаьхьажача. ЙоахьаIаш цIенхаштара яр цар. МутIарагIа латтар уж. Араваьлар ТIох а. Къонгаш дIа-сьаь тебар, цунна шоашта юкъе моттиг мукъаютташ. Сатем эттар. Шахбулата тIалаттар цар массане бIаргаш. Шоашта хIанзалда вовзаш хинна зIамига сиг а волаш, мовстагIа из волаш санна, цIимхара хьежар уж цунна бIара.

Шахбулат юхасецар, царна Iотiаккхача иттех тIа басача. Цхьан минота царна бIарахьежжача ванесар из. Хьалха хиннарош бацар ТIохи къонгаш а. ТIох ше а. Баьде, дог доашаш кьежар уж цунна бIара. Висатагара дIа мел хиккхар. Из а тIаьал а хацар. Гирихан тIехьашка латтар, цкьач хIамах эхь хеташ санна. Цхьабакъда, Висита-м хоьра, ше сендухьа лечкъ. Ший вийсте юхь Шахбулата бIаргийовра дезацар цунна. Юха а ТIоха бIарахьажар Шахбулат.

— Ди дика хилда шун, — моаршал делар цо.

Шьахха, ковнаIараштa юкхе йоккхача топа пхо кхийтар. Совсаеннача москала шIог санна, даьржа урагIадахар лаьтта, ковнаIараш хаьрцар цхьан оагIорахьаре. «къарс-къарсе» кег а луш.

ТIох а цун къонгаш а хьалхьажар цигахьа, цхьабакъда, Шахбулат-м вервазар юха. Метахьа а хьезар. Сов лоархIаме дар цо дена гIулакх. Шийна из ишта хетаlга царна дIахар а дезар цунна. Цудухьа кхыдола хIама, йоккхача топа пхо а хилба из, теркал ца де гIертар Шахбулат. Цул совгIа сиха а вар из. Цун новкъостий тIом беш ба,

хIаьта из сахьат совгIа ца йоаккхаш юрта юкъе лел. Из хоза дац. Товш дац.

Мичча бесса дале а, ше денача гIулакхах цхьа хоадам безар Шахбулата. Из боацаш дIавохалургволаш вацар из.

— Марша воагIаяла, хьа а хила ди дикa, — моаршал юхадерзадир ТIоха.

Дебахана Шахбулат бIаргаташ, вежарий дукхьал а этта. Цхьабакъди, къамаьл-м шаьрра дIахозар цунна. Гена дIатIатеIар Дебахан, корага лерг а дилла. ТIаккха арахьежар.

Вежарашта ше гаш аьнна хетар цунна. Цхьабакъда, из ишттa дацар. Из гIалат яр. Тухана гора из бIарга. Тхьовра дена, ше кхача хьа хьежа кеп а уттаеш, йиша зуш, цунга хьожаш вар Тухан. Цунна шаьра гора, цкъа кора лехьаэккхаш, тIаккха юха сехьаэккхаш, когабухьара отташ, Iолохлуш, Шахбулат бIаргаго безам болаш хьуша ший йише. Цо ледадер, цхьа эхь дайна, во хIама хийтар Тухана. ХIанз шеко йоацаш хьалда тийшар из, Дебахан берах хиларах а, цунна безке вар Шахбулат хиларах а. Алха цаI дар из цецвоаккхаш: сoa эхь дайна уж хилар. Йиша а Шахбулат а. «Из а коа сенна воагIа, хьа-

хьпа, — йоахар цо дагахьа, — уьхо а фу леладу, тха а вий а сий доадиче кхоечам боацаш, корах арахьежаш.

ЭгIазвахер Тухан, вIалла тола са а доацаш. ДIатIаяелла шалта Iетта, Шахбулат ве эз аьнна дагадехар цунна цкъарчоа. Даьнеи вежараштеа бIарахьажар из. Уж, берритеш, цхьа уйлане бехача санна латтар. Йистхулаш бацар. Уж сов сабаре хиларо хьы в цIоагIагIа эгIазвийр Туха. ЦIаьха, керде уйла дегаера цунна. Шортта юхатIехьашкавьлар из. ЦиI дIа а гетта, цIагIа чуьвьлар. Цох, из къайлавовлаш, бIаргкхийтар Салмана. Цхьа де ца чевар тe воаллар-кх со.— аьнна, дагадехар цунна. Из а, шортта юхатIехьашка а ваьнна, цIагIа дIачуваьхар, Салман ГирихавебIаргаавайра. Тухан воашош вайна, цунна тIехьа вода-кх из аьнна хийтар Гирихана.

Тухан сиха вар. ДIачувоаллале, тIавезда хьанийнар цо пехах хьалъуэлла топ. Чуеллар поатрош, гIапа чура яьккха. Кора дIатIа а ваха, тIахьожайир коа латтача Шахбулата. Цу ханна цIагIа чуваьннача Селманагахьа юха а озрзаэр из кхыметтел. Лаьззар цо. Шахкха, лерг а лоацаш, аьтта басилга тIа кхийттача тIоарo, кхесса поднара кIал вахийтар из корта хьалха. ТIоара кхетарца цхьан яьлар топ а. ЗагтIе лехар кор. Из хьаза, кхьетарра хьалчуьбийдда истий, дош из оалийташ, сиха юхалаьккхир Салмана. Из дерригa хилар геттара доацашеа юкъах.

Дага а доацаш цIаьхха из топ чьича, оагавелар Шахбулат. Цо клетадир, ше бахьан долаш из яьшалга а, хьакхийттаеше а, эхо шийна лаьрхIа хиннаlга а. ДIатIахьежар из дехача кора. ТIохи цун къонгаш а бийрзар цхьаьтерра юха. «На а Тухана болх ба. — аьнна хийтар ТIоха. — Фу хийтта хургда-хьогI къаьша. «Из ше лаьттача вар. Цунна хIама дьалацар. кхыметтел чов а кьяцар.

Цхьабакъда, Шахбулат гуш йоацача Дебахана меттар цар из вийнав. ЦIий а Iоухаш, тIехкьаре садовхаш из хоттийла уллаш санна хийтар цунна. ШаьхХa, тахан Iурра денз шийна мел хезар а, мел дайнао а— дерригa а дицделар Дебахана.

— Вийра! Вийра! — увзара цIогIа а тела, арэедар ший цIагIара — Вийра! Из вийра цар!

Нана-цIагIа гIолла чакх а иккха, арвоалача хIаьара тIаккхийтар Дебахан. Кабиха хьалаца кхийро из.

— Сабер, са йиIиг, — аьлар цо.

—МагIолаль шига, кирвье хьо.

Дебахан, оаль, низзагIа ший цIагIа юха чуйнгар цо, латтаре фалаш, хараръяа из гIерттаре.

— ХIинз даьдав. Вийнавац. ДIахьежал, дIа латт Шахбулат, халла тейко из Кабиха. — ГоI хьона?

Ца тешаш корах арахьежар Дебахан Шахбулат бIаргавайра цунна. Из бIаргагуш вар шаьра, кора хьалхашка латтача Гирихаман Алхастел юкъе гIоллa дIахьажача, Шахбулат нийсса уралаттар. ЦIенхашта яр цун юхь, гIайгIана хьежар бIаргаш.

Салмана, цкъа техачох кхоечам ца хеташ, шоаза-кхоэза кхы а хIама техар Тухана.

— Хье майра а вале кхы вола хьо хьайна тIадоацар пе, дьала кэорIатIас са дIа хьа дахийта! — тIачайхар цунна Салман.

— Из сенна воагIа вайцига, шийна эхь а дев, — дог а чIехкиш, аьлар Тухана.

— Хьо хьайга яххар дича вайнав, хьол бокхагIа ба шига дукха а. Хьайна эргIа дIатIаккхаьача ергьа Iа цун гIайгIа. Кхийтарий хьо?

— Со-м бакъахьардар де мара мича воаллар...

— Бакъахьардар? Хьона сенах хов из, бакъахьардар ла е дац. Хьа та вешй цу ера латтар, тхо дешй. Хье тхоя хьаькъал доллашгIа-м хетац хьона?

— Хьаькъал сенна дуй...

— Мегаьд, тоьарда хIинц. Волле Iочу, хьай цIий ухa мерах Iоцlенье.

Из яхесса нана-цIагIа Iочу а вахийта, коа араваьлар Салман. Юха а ТIоха уллув дIаэттар из. ТIаккха Шахбулата чийсса дIабIарахьежар из, хIанз а хIанахаиза ва хьо, яхаш санна. Топ яьна во хетар цунна, хьаьша хьалхашка шоашкара эсалат кьлча сийна. Цудухьа хIанз, хинначун а цIенхарагIа яр Салмана юхь.

Дукха даьттар ТIох, йист ца хулаш, корта чубелла, кIайча бIаргий цIапкъамашта кIалгIолла Шахбулата бIарахьежаш. Шийна хьалхашка лаьттах цо дIагIортаяь латтача Iаса тIа уххар, урагIа а пхоагIа а замо листта шуьнаш дакха хобаденна цун гIийла кулгаш. ТIоха кхетадора, Шахбулат этта гIулакх хоаш шоайцига вeнaлга. Цунна пох цхьа къоастам безалга. Цхьабакъда, фу къоастам беза цунна, ше фу оал цо хьа — из хацар ТIоха. Цудухьа зIамига саг хьалхагIа хьайистхилийта уйла хинъяар цун, цхьабакъда, вохко, — е эхь хетао цунна, е ше фу арда хацар, — хIама аьлацар.

ТIаккха ТIох хилар йист.

— Сенна вена хьо?— хьаьттар цо.

ТIоха кхетадора, Шахбулатах хIама хьайлаьдахьа ца дезилга. Шедар хоьш, гуш из волга. Цудухьа, кIантIе ца доахаш, нийсса хьаьттар цо, сенна вена хьо аьнна. ТIоха аьнна тахха, цу тайпарча хаттара жоп халар дуьхьа ше вениьаье а, цкъарчоа дунгe юха фу ярда ца хоьш висар Шахбулат. Бакъда, цаI вла дезаш дац. ВIаштIехьалацар йист ца хулаш латта. Из хоза лаьцар. Iоадала дац.

— ТIох, могаш дий шо? — нийсте оала а ца хоьш, — аьлар Шахбулата.

Из кхы а Iоадалагиа дер цун. Цо ше а клетадир из, уж дешаш шийн бегара дIаврадаллатарца. Шийвалар Шахбулат. ХIанз хьона сох летар, Iа сох аьнчар нийсса хургда-кх аьтча санна, бIарахьежар из ТIоха.

— Тхо могаш хилари ца лалаш дуьне эшаш дац, — гIеме йистхилар ТIох. — сийсара мара дIа мича вахав хьо укхазара. Iайха дена гIулакх дувца Iа, кхы ха а ца йоаш.

Цу дешаша боаьзоша кхетавир Шахбулат, мел лоархIаме да, мел гаьне даьччад ше вена гIулакх.

— ТIох, — аьлар цо. — ТIох, сона тахан мара хезадац ер. Сона фуд хоьш хIама а дац. Цхьабакъда, со оац сайна хьа гIа е ийша дела йиш йолаш... Аз шо лоархIад массiан а. Цудухьа везаш со шун коа. Хьалла ара тIем тIа се хита веззаше. Вениа шун вIа а, шун сий а айсе доккха лоархIадаз. Сай мьаже дIалургьяд аз. шун коа водао дьалера аьнна сайна ца хаийта.

Шахбулата шортта дора къамьал, дизза оалар хIара дош. Сагота, ший са дуаш вар из, шийх уж ца тешар, цар ла ца дуегIар кхераш. Цхьабакъда, вожаш себбаре латтар. цун къамаьла юкъе ца эккхаш меттахьа ца хьовш.

Царел а чIоагIагIа дуьга лекугIаш яр Дебахан,—Цун къаьстта чIоагIа безам бер, Шахбулата фу оал за. Дебахана хог доахар, цо ший га даккхар. Из мукъагIа шийца дачм вежарийа мо къаза ца хилар. Цхьабакъда, Шахбулата ше-кхо дош а алале, дехар Дебана дьаха дог. ШIаьхха, вIалла дала оара а доацаш, цхьаь цаI ше йисача санна хийтар цунна. Беслигаш тIа гIолла Iодоладелар бIаргех легa хи тIадеаш. ХIанa бе-баша хетацар цунна, Шахбулатага ладийгIача а ца дийгIача а. ХIанз бе-бана хетацар цхьаккха хIама ла ше елча а, цар ше йийча а. Хьалт дале цу минота а але хийча яр из, дукхьал Шахбулата дуцар шийна ца хаийта а.

— ТIох, — юха а цо ший дахь цIа йоаккхаш хезар Дебахана, — юрт тIехьа а йолаш дуе баIа йиш йолаш ца со, сох шоана хетар бекъ ма дац, шоана хьалхашка цIена ма ва со аьнна, Укх минота а, шоана хьаьт дале.

— Масахьат де вевалга да-кх хьа из, — юкъенккхар Салман.

— Дац, — аьлар Шахбулата,— со шуцара чигIа хиннавац. ХIаьта хIанз Iа аьнар, Салман, сох хье ца тешалга да. Мегаьд, ма теша, хьай безам беце. Из хьа хьай гIулакх да. Цхьабакъда, тахан, лай а воалий а ца хоьш этача дайнахь, сона лац, сайна эхь тIа а кйца, шун коара дIавахй.

— Цхьакха фу де воаллар хьо, — из бегвоаккхаш аьлар Алхаста. — Хара де хьона хетар, нагахьа-санна цкъа оаш тхона ехьа битабац яхаш, оаха тхоай йишийна даь эхь дутаргда мотте. Тхо дац тхоашта дьер дутаргдолаш. сел юала.

Шахбулат иккха бIарахьажар Алхаста, вIашкатоIайир цергаш. КIайийрзар дуч юхь. ТIаккха ТIоха хьажар из бIарга. Цецваьлар из, цо ший воIага хIама ца аьнна. Алхаста аьнна кийса

лоархIаш санна, из а хуй вож къонгаш а йист ца хулаш Iайра.

— Цу дакъа ма гой из,—аьлар Шахбулата, — хьо Шагрий-ваькъан а волаш, хьача ваьха валаре, бIаргаиогIар тохача вакъа из хьа са эцаргдаре. ХIаьта хIанз, Алхаст, со къинтIера воал хьона. Сона хазанзар Iа аьнар. Иштта лоархIаргда вай из. Сага хезадац из, сага.

— Сигаленна хезад, лаьттана хезад, хьона хезад, сона хезад, тIаккха хIана ях Iа сага хезадац.

Шахбулата хIама аланзар. Массаза а вар из. Алхаст Iэхало хеташ-м. Цо-м фуннагIа аьнча а ъемаш е езаш дацар. Цхьабакъда, из пецаьннавар вокхарех. Уж лекхарийла ба, из соцаве. Во, сага ла хала долаш къамаьл дар Алхаста дер.

ШаеIара араваьлар Тухан. Ший вежарашта юххе дIаэттар из.

Алхаста аьнна дешаш дIехеза, хар узазараьнкха, юха а, лерг диллa ладувгIаш яр Дебахан.

«АттагIа дар, — уйла йора ТIоха. — аккхар шоай цхьа ..лийхабаларе, тахан ер эхь тхона тIадахьачул. Шоай даьла духьа, вийнавалар-кх тхох моллагIа а... ХIанз халагIа да ер дерригаь.

Да а вежарий а ше аьнчачох юкъе ца лийлха, геттара хьахкашта ваьлар Алхаст.

— Сенна латт хьо, — аьлар Алхаста, — оаха хьайна тIера хечи Iоэкхаргa-м хьежац хьо. Их тхона хала дац.

— Алхаст, — аьлар, халла сатоха, Шахбулата. — ма хуйла ца доагIар. Батеча болчара хад йсах муц. Аз тахан чIоагIа сата. ход хьона.

— Вай кол а тешо, фу къаьсьа да по дер, — иккхар тIехьашка латтача Тухана.

Салмана, балицах мIешка тепа, ссиавир из.

— Таханарча дийнахь тхона хьалхашка маьрцща ва хьо, — аьлар ТIоха, — ХIанз дIайта, дIавала гучара.

Букъ берзабир по Шахбулатагахьа.

— ТIох, — чIоагIа аьлар зIамигача саго.

Воккха саг юхавийрзар.

— ТIох, сона чIоагIа хала хет, хьо сайх ца тешаш. Со шунара хала вайнавар, хьо дезаш вайвар. ХIанчуча тIехьагIа ког баьккха, хьы шуь коа варгац со. Шоай безам бале теша, безам бец. ма теша, цхьабакъда, цIаьхха а их аз со бехкe воацаш гIулакх дац оаш сога дувцар. Тайпа а, да а, нана а долаш сог ва се а. Шуь ихалсаг цIена тиннавар яхаш, сайна эхь хьатIайица лела загаволаш а вац. ДIахатта шоай йоIага. Хьадушийта малав. Шоай кхалацара доа цIенде. ХIаьта со вита. Соцара гIулакх къаьстир шун, дика а во а доацаш, укх минота деня.

— Iа фу дий.къона, — тIачайхча аьлар Алхаста. — Iоьеза валва укх юэра, оаза хье, вIаьашта шу а нийна, хьай даь вешийна тIесьа чатийталеха.

Юха а ТIоха шийна даь-воше шийна тIехтехача, ла ца могаш хьалаьхийтар Шахбулата.

— Хьахха хиннa далла духьал гIолла хьо, кхы-м Iа ца дая-воша тьоахавергаале! — цIогIа техар Шахбулата.

Мишта хилар а ханзар, цхьане а шхайнеччиа а, хIама але а кхелеьа, балам тIара Iоэшари тIахьожаяри цаI долаш, топ тIаьльцар цо Алхаста.

— Эй! иккхар Салманага, шийна юххе латтача вешийна топ тIахьожае ца вахьарах лецаьаьна.

ДIатIавелар из цунна. Алхасти Тухани а байдар дIатIа.

Шахбулат топ-м тохаргйолаш вацар. Алхаста сов эгIазвахна даьлар цунтара из гIалат. Салмана вожавир из, тIаккхоаччаше тIама теха Тухана топех катехар. Лека тIа лийсдалар цун кулг. Топ ялар. Алхаст, оаге а вешие дIвоагIора вежар. Гирихано Бек-Хаьнен хьалливийр из. Аьрха вагIорахье накха а доацаш дIабицабар пхо. Ше боашэ кIаьд эттав Алхаста наькха тIа.

Бетта чура уккхийтача шалта шийла дитт къьыгар Салмана бе.

— Сабар! — цIогIа техар ТIоха. — Сабар!

Каглуш дIаяхар Салмана букъа бIоллаза цхийтту Iаса. Сецар нийсса Шахбулата йоарта тIайода шалта. Юхахьежар Салман. Топ дIахийцар Тухана а.

— Юхадовла, жIалеш! — чов, хабир уж ТIоха.

Безам боацаш юхиваьлар Салман.

Топ ьына хела арабайддача всташа гIо а деш, цIагIа дIачувихьар, вешав е дийна ва ца хов Алхаст. Истий белхар. Велхаш цIайIа чувахар Тухан а.

Шахбулат урагIеттар. Хьайцар цо ший топ. Чокхи бIехденнадар цун, хотташ лета. Кулгаш а вар бIеха.

— Яхийта кора — цIогIа техар ТIоха. — ХIанз шоай яхьа цIабнхьар Iа. Маьрша ва хьо таханарча дийнахь. ДIахо йодача хана тхох лора а делахь, хьо а, хьа тайпан фел вола саг а.

Шахбулат юхавийрзар. Хоттех биза бар цун берригa букъ. Шортта хьалволавелар из еха латтача ковнаIараш кхахьа.

РАДИО ЦIА

Нохч - ГIалгIайчен культурно просветительни зданеша хкы цхьаькха а тIаккхийттай. Из да Дзержинске цIерагIча улицагIа хьалдаь керда радио ЦIа. Здане шийна бIарг тIаоттийте хоза отделка я, цхьалха къегай фасад йолаш хилария.

Чухь чуваьлча кхы а хозагIа сурт хьалхашка отт. Советски довзол дехьарчея кердача аппаратурица Iалашъяй студеш, кабинеташ, аппаратнеш. Хьалха радиовещание службаш города тайптайпарча моттигашка дIаэохе хлайса яр: вещательни аппаратни телестуде здане чу яр (цигара йора еррига республикански передачаш), звукозаписа цIа городской радиоузле дар. Из иштта хиларца болх а лерттIа вIаштIехьбаккха атта дацар радиожурналистешта. ХIанза хIанз, керда помещени хьалъярца уж еррига вовкъарлеваш дIаьвинай.

Радиокомитета еррига редакцеш технически службеи цхьан здане чу я. Йиъ студи: зIамига концертни, камерни, шиъ къамаьла (речевой). ХIанзарча техникаца обоорудовани я я йиъ студийни аппарат. Дукхача технически службашна диспетчерски бувзамаш долаш я центральни аппаратня. Магнитни пленка чухургйола хаьрххIа помещени а я радио ЦIагIа. Цу чу я 20 эзар совгIа музыкально - драматически произведени.

«Грозпромстрой» треста СМУ-4 я из керда здани хьалъяр. Технологически аппаратурана монтаж яьр радиовещанен телевиденен госкомитета Московски бригада я.

Селхан, делкъел тIехьагIа диъ сахьат даьлча керда радио ЦIа торжественно хьадийллар.

Цу событена хетаяь митинг хьайийллар радиовещанеи телевиденеи комитета председателла С. М. Лагутина.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир радио диктора П. Д. Стрельниковс, радио ЦIен центральни аппаратни инженера Т. П. Макаренкос, КПСС обкома гIишлон отдела заведующе Р. Г. Гойгова, СМУ-4 постройкие председателла Малашина.

Радио цIа хьалдеча дика къахьегарна белгалбаьнначарна культура болхой профсоюза обкомеи Нохч - ГIалгIай Министрий Совета, радиовещанеи телевиденеи комитетеи Сийлен грамоташ елар. СовгIаташца уж даькъала а бувцаш къамаьл дир культура болхлой профсоюза обкома председатела Н. П. Светайлос.

СУРТА ТIА: радио ЦIа.

И. Пяева сурт.

ХIАМА ХА ЛОВРАШТА

ШИ ЦIЕНЪЕШ

Тракториста гетча санна йоле аппарат гIахьенцай дийнахь болх беш бIаьхьенача трактора. Из темаш а эзаш хIама дацар, нагахь санна машено тераьарча душе еларе. Из кха юкъе да, дIайха хий доагIа водопровод дагайоза а йиш йоацача. Укхаза еррига говзаш йоаш юрта бовзама механизацин электрификацин ара Челябински институте специалистоаш тьаче тепчаш: тепча йоал резинах яь ши шланг — цаI выхлопной турба чу йода, вож хий чудилла ведаре чу е дедача хи чу йода. Трактора мотор желостой болх беш ба. Мотора чура доагор доагаш хьаенна газаш тепча чу гIолла эрабоал, тепча чура йо ара е доакха хий чууз цо. Лоацаеьлча, тепча пульверизатор санна болх беш а. Газаш уеш долча хико трактор цIенъю цунах летача мIадах, хоттах. Кхетадеш надий ше цIенъерал совгIа, тракторе кьийоле юрта бовзама механизаци а цIенъерга.

ЗОНТ — ВЕНТИЛЯТОР

Кабине а йоацаш трактор тIа болх беш хилча, дуьца дезаш мичад, дена доаве кулнига. Зонт-вентилятор хилар бакьдаш хIама юредвьд изобретателешта. Малха дуьхьа трактористе оттадьча зонте тIа вентилятор оттаю. Цо кхесташ зонта кIалдоах цIена фо, механизатор цIена фо долча кампака кIал нийсалле санна хIама хуа. Цо дом чубетац. ХIаьта гурааь, цельенача хана вентилятора меттел фен оттае магаргъа!— мух тIаккха бIийза хурба.

СИЙГ БОАЦАШ

Дийнача говраше шоаш лоаргда шоашта дае хIама, буц хьекха ца хуле. Болата говраш Iегица кхеба оаш кул — шоашта шоаш доагор чудоттаргдоза машенаш хIанз а хьаьлоц. Бекъда хIама цу хьекахьа деш цхьа зIаме да. Масала, Украине хIама ца зашаш трактораша шоаш шоашта чудотт доагор. Доагор чудоле цистерната хьатIайоагIа трактор, рамие шин шланг хьайол цунах трактористе, тIаккха газ ду — юха хьакха хкевалъ заправе чакхбеал. Из геттара атта дуллуш да — шин шланга чу газ чуеец, хIаьта цистерна чу хзаьмача газе эекх шланга чу доагор чудоашийт, Говзаца хьаьхо доагор чу сийг гIертбоацаш, хьанзарча шоанга тIа сийгаш доацарг оттаю.

ШИ СОА ЙОЛА ЧАРХ

ЧIоагIа догIа дийнзачул тIехьагIа иолд эттача трактор, чархаш латтача кхесга а кхесташ, дIа ца йохалуш йиса мег, деза мух е косилка дIаяхъе низ ца кхача мег цун. Трактора чархаш лаьттах гIортенургйола цхьа хIама дагадехад инжинераштa.

Нагахь санна дIахзелца хьа сов

черве юкъе нийсъеш хиннадац, зIаме ца дIа-юза дикца йиш а. Иштта соа йола чарх кхестаи нимерро совгIа, лаьттах чу а кхий, гIортIаш хургья, шокхена низаца машена дIахьелкоца а йоаккхаш. Юкъерча соанал совгIа кхы а улуз ши соа йола черв мегаш кургъа массе а тайпарча воздаходешта.

УД, ЮХУВСАЛУ, НАЬИ ДУ

Белза овсерлега диплача трактор чехка хьалза аьлар говрал, хIаьта боль беча хана сиха хьорга диплача итташ шерацна цунца цхьене нийа из. Укх тIехьерча шерацна мера цул хьалха яьннавц из хьалха сехьата 3,5—5 километр мера ца беш хиннача метта трактораша хало а йоацаш хIама 6—9 километр ниъ бу. ХIаьта, масала, мух дIаьхьш хилча «МТЗ-50» яха марка йолча трактора 25 километр гаргга ниъ бу сеньата. Кхиметтал кхоссалуш йола трактор а я. Гидроцилиндрий новкъостанца трактор лаьттара хьалгIоттаю тIехьашка чIоагIъя йоаллача лаьтта оахкача новщо, хьалхцнехьа доаяеча бульдозерни урсе тIа а гIерттий юкъе лаьтта Iохье. Цул совгIа, античенаша къамий нек да хоьш йола трактор, чертаьше нек, а дертдолаш. Уж дер дайна доа хIамаш даш нинъ боацана, массанета лелалуш машена майна трактор. Цу лахатъе лаьначун уйла йича воздахарaе а тIах а трактор.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллаь Грозне хунаалуш юрхаш а йолаш, йоачае а йоалла, малхбузехьара гIаьххьача боарамe мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 9—14, Грозне 11—13 градус йIовхал йолаш хала а тарлу. ДIахорча шин дени шин буса мозхаш а йолаш. юкъ-юкъе догIа а делхаш, малхбузехьарен къилбаседа-малхбузехьарен мух а хьекхаш, юкъ-юкъе дехан а чагташ, ха хила а фегара температура буйсашка 0—5, деношка 10—15 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанца.

Тахани кхоаней

1 ноябрь

В. И. Ленина цIерагIара культура ЦIа. 11.00 саг йовлайрнехарен торжественни дя. 18.30. Ленински дешараш. «Коммунизма тIехьа-лоаттабу къовсам — из сага вразера вахар бахьан лоаттабу къовсам ба». 20.30. Кагирхой кинолекторий.

Химикий культура ЦIа. 18.00. «Комсомол — Ленина парте эггара хьалхара тIехье» яха тематически сайре.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 10.00. «В. И. Ленина соратникаш» яха беседа.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 17.00. Шашкаех доьзачар турнир. 20.00. Кагирхой салоIа сайре.

А. М. Горьке цIерагIара клуб. 17.30. «Сийлахь - доккхача вахара оагIонаш» яха диалекторий. В. И. Ленина биографи. 1919—1921 шераш.

КИМ цIерагIара клуб. 20.00. Кагирхой салоIа сайре.

15-ча участка клуб. 19.30. Участке бахача къахьегамхой салоIа сайре.

2 ноябрь

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 18.30. «Ленински къахьегама вахте» яхача темех кIинаандийнахьара дешараш. Тематически кинофильмаш хьокхаргда.

Химикий культура ЦIа. 10.00. «Са Даьхе» яха кинофестиваль 12.00. В. И. Ленина 100 шу дизара хетаяьча грозкинокомбината аканарча яхьой итогаш.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 18.00. «Нохч-ГIалгIайче— Сийлахь - боккхача Даймехка тIеме шерашка» яха лекци.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 17.00 «Сийлахь - воккхех хадкъашта гаргеи» яха кинофестиваль. «Апассионата» яха кинофильм хьокхаргда. 20.00. Iилмалпопулярни кинофильмаш хьокхаргда.

А. М. Горьке цIерагIара клуб. 17.30. «Сийлахь - доккхача вахара оагIонаш» яха диалекторий. ПхеалагIа дакъа.

КИМ цIерагIара клуб. 13.00. В. И. Ленинах долча литература обзор. Тематически кинофильмаш хьокхаргда. 18.00. «Ислами хьалсаги» яха лекци.

СТАДИОНАШКЕИ СПОРТИВНИ МАЙДАШКЕИ

1 ноябрь

С. Орджоникидзе цIерагIара стадион. 11.00. Республика хьалхле яккхара яйгача атлетика яхьаш.

Шахматни клуб. 10.00. Грозне хьалхле яккхара шашкаех ловзачар яхьаш.

«Красный молот» завода спорта Дворец. 11.00. РСФСР-а хьалхле яккхара кегийча наха юкъера волейбольни яхьаш.

Крекинг - завода стадион. 14.00. «Машара приз» яккхара педиститутеи «Лук» яхачеи командашта юкъера футбольни яхьаш.

2 ноябрь

Крекинг - завода стадион. 10.00. Грозне хьалхле яккхара футбольни яхьаш.

«Старогрознефта» стадион. 10.00. Грозне хьалхле яккхара футбольни яхьаш.

«Красный молот» завода спорта Дворец. 11.00. РСФСР-а хьалхара моттиг яккхара кегийча наха юкъера волейбольни яхьаш.

С. Орджоникидзе цIерагIара стадион. 10.00. Яйгача атлетика республика хьалхле яккхара яхьаш. 16.40. 5 эзар метр удаш хургба Грозне низ боашагIа бола спортсменаш. 14.00 «Машара приз» яккхара республика футболистий яхьаш. 17.00. Автономни республикай кубок яккхара футболистий яхьаш. Ловзаргья «Терек» (Грозный),— «Рубин» (Казань).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
1 ноябрь

6.30—«Юрта Iуйре» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Ховмаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда ховмаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда ховмаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда ховмаш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 15.15— Саидов Билала «Iовдала шайтIа» яха беламе дувцар. 15.30 — «Новкъост» яккхера колхозашка деш бегIараш (эрсий меттала). 15.40 — Ашараш. 16.00 — «Дукха безача сай мехка» (эрсий меттала). 16.20 — Сай Даьхен малеш доах (эрсий меттала). 17.00 — «Улыбка» (эрсий меттала). 17.20 — Ашараш. 17.30 — «Къонах» (эрсий меттала). 18.00—Вай индустриальни мохк (нохчий меттала). 18.15 — В. И. Ленин вь 100 шу дизара хетаяь «Машарна а вай ...» яха передача (нохчий меттала). 19.00 — ЛадувгIархошта дешкIа концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.55 — Передачай программа. 13.00 — Телевизионни халкъа университет. Iилман техникан факультет. (ЦТ) 13.45 — Культура факультет. Культура беш бола идеологически болх. 14.30 — Бераша «Нана дог» яха художественни фильм. 16.05 — Советски литературайи искусствай мастераш «Александр Довженко» яха фильм. 17.15 — В. И. Ленин вь 100 шу дизара керда экспозици хьаеллара йола Ленина цIерагIча Музеера ю репортаж. 18.00 — Кинопутешественникий клуб «Накъаш бахача мехка». 18.30 — Кинохроника (нохчий меттала доккх). 19.00 — Спортивни передача. (ЦТ). 21.30 — Дуьнен халкъашта юкъера хьаламаш. 21.45 — «Бакура цIераш» яха художественни фильм. 23.00 — Передачай программа.

РАДИО
3 ноябрь

6.30 — Юрта зIамараш (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Ховмаш. 7.00 — Москва. 7.20 — Ленин вь бIаь шу дузача дена вакъабоохаш. Ленинах йола беседа (эрсий меттала). 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — Ашараш. 8.25 — Тирка халгIеш» яха литературни передача (гIалгIай меттала). 8.45 — Къона тIехье (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Нохч-гIалгIай ашараш. 16.30 — Ленински уйлаш кхоачашьеш, колхозеи вIашагIъохкеш (эрсий меттала). 16.45 — Керда ховмаш (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда ховмаш (нохчий меттала). 18.15 — Шун хаттарашта жоп ду оаха (нохчий меттала). 18.25 — Керда ховмаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Советски литературни классикаш. М. Горький (гIалгIай меттала). 18.40 — Ленински къахьегама вахте (гIалгIай меттала). 18.55 — Телекердадараш (эрсий меттала). (гIалгIай меттала). 19.15 — Ховмаш. 19.20 — Ашараш. 21.15 — «Любовь Яровая» яха фильм-спектакль (хьалхара сурт). 22.30 — Передачай программа.

ТЕЛЕВИДЕНИ
4 ноябрь

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Бераша фильм. 18.35 — Октябре дола совгIаташ (нохчий меттала). 18.55 — Телекердадараш (нохчий меттала, эрсий меттала). 19.20 — Спортивни передача. 19.30 — СалаIара цIагIа. 19.40 — Ашараш. 19.45 — Iа довккхалга дика чаккхдерда. 20.00 — Шоана, бераш. 20.25 — Дуьне мехкашта юкъе хаттача хьалах йола къамаьл. 20.35 — Кинохроника (нохчий меттала доккх). 20.50 — Передачай программа. 20.55 — «Любовь Яровая» яха фильм-спектакль (шоллагIа сурт).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный. Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-98; редактора зам.—3-39-11; бехктоькхаме секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; Юрта бахамен письмойи отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный. ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-98; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ35212. Заказ № 4860.